

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav translatologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dita Ester Kostelníková

Komentovaný překlad: Soudní dvůr Evropských společenství
(Mouton, Jean-Denis; Soulard, Christophe. *La Cour de justice des Communautés européennes*. Paříž: PUF, 1998. Str. 3–28)

Commented translation: Court of Justice of the European Communities
(Mouton, Jean-Denis; Soulard, Christophe. *La Cour de justice des Communautés européennes*. Paris: PUF, 1998. p. 3–28)

Praha, 2011

Vedoucí práce: PhDr. Šárka Belisová

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Šárce Belisové a PhDr. Tomáši Dubědovi, Ph.D., za podnětné a cenné rady při vytváření této práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších zdrojů.

V Praze dne 27.5.2011

Podpis:

Anotace

Práce *Komentovaný překlad: Soudní dvůr Evropských společenství* sestává z překladu úvodu a první kapitoly francouzsky psané publikace *La Cour de justice des Communautés européennes* a z komentáře tohoto překladu. Úvodní část práce zahrnuje základní informace o její struktuře a o výchozím textu a také představuje důvody, které autorku přiměly k volbě daného textu. Druhý oddíl této práce obsahuje samotný text překladu. V následující části autorka přistupuje k souměrné analýze jednotlivých komunikačních rovin výchozího a překladového textu a podrobněji představuje metodu, kterou k překladu zvolila. Z celkové koncepce překladu vyplývá soubor překladatelských strategií a postupů, jejichž přehled přináší předposlední oddíl této práce; důraz je kladen zejména na problematiku převodu terminologických pojmenování a reálií. V závěru autorka hodnotí výchozí text jako zajímavý překladový materiál a stručně shrnuje svůj přístup k tomuto překladu.

Klíčová slova

Evropská Společenství, evropské soudní orgány, francouzská právní terminologie, překlad z francouzštiny do češtiny

Abstract

The work *Commented translation: Court of Justice of the European Communities* is a work consisting of two parts: a Czech translation of the introduction and the first chapter of the French publication *La Cour de justice des Communautés européennes*, and a commentary on this translation. Apart from basic information on the structure of the book and on the translated segments, in the first part of the work the author gives the reasons for her choice of this text. The second part of the work is the translation itself. In the following part the author analyzes the individual communication levels of the original and the translation and gives a detailed description of the translation method and the strategies she used. These are given by the overall concept of the translation and are dealt with in detail in the last part of the work; the author concentrates mainly on the translation of legal terminology and the transmission of foreign culture elements. In the conclusion the author summarizes her approach to the translation of the text which she finds, mainly from the translational perspective, very interesting.

Key words

European Communities, European judicial bodies, French legal terminology, French to Czech translation

1 Úvod.....	7
2 Text překladu: Soudní dvůr Evropských Společenství	8
2.1 Úvod.....	8
2.2 Kapitola I: Složení a organizace	13
I. Členové Soudního dvora	13
II. Členové Soudu prvního stupně.....	20
III. Plénium a senáty.....	22
IV. Oddělení Soudního dvora a Soudu prvního stupně.....	23
3 Analýza výchozího textu	26
3.1 Kontextové faktory.....	26
3.1.1 Autor.....	26
3.1.2 Čas, místo, médium	26
3.1.3 Adresát.....	27
3.1.4 Funkce textu	27
3.2 Textové faktory	28
3.2.1 Téma, obsah	28
3.2.2 Paratextové faktory.....	28
3.2.3 Úroveň lexikální	29
3.2.4 Úroveň morfologická.....	30
3.2.5 Úroveň syntaktická	30
3.2.6 Úroveň textová	31
3.2.7 Úroveň stylistická.....	32
3.2.8 Autoři a text	33
4 Komentář překladu.....	34
4.1 Metoda překladu	34
4.2 Typologie překladatelských problémů a jejich řešení	34
4.2.1 Úroveň lexikální	35
4.2.2 Úroveň syntaktická.....	37
4.2.3 Úroveň textová	38

4.2.4 Překlad reálií	39
4.2.5 Překlad citací.....	40
4.2.6 Věcné chyby v původním textu.....	41
4.2.7 Rozdílné konvence	42
4.3 Typologie překladatelských postupů.....	42
4.3.1 Transpozice	42
4.3.2 Koncentrace – diluce	43
4.3.3 Etoffement – dépouillement	43
4.3.4. Modulace	44
5 Závěr	45
6 Bibliografie.....	46
6. 1 Primární literatura	46
6. 2 Sekundární literatura a internetové zdroje	46
6.3 Slovníky a internetové jazykové zdroje.....	47
7 Příloha: text originálu (La Cour de justice des Communautés européennes).....	48

Použité zkratky:

VT Výchozí text

TP Text překladu

1 Úvod

Bakalářská práce *Komentovaný překlad: Soudní dvůr Evropských Společenství* obsahuje překlad dvou kapitol francouzsky psané publikace *La Cour de justice des Communautés européennes* a komentář tohoto překladu. První část komentáře sestává ze souměrné analýzy výchozího textu a textu překladu. Po ní následuje stručný přehled překladatelských problémů, s nimiž jsem se setkala a strategií, které jsem použila k jejich řešení.

Výchozím textem pro bakalářskou práci *Komentovaný překlad: Soudní dvůr Evropských Společenství* byly dvě kapitoly publikace *La Cour de justice des Communautés Européennes*. Tato kniha vyšla jako 2102. svazek populárně-naučné edice *Que sais-je* a jejími autory jsou francouzští právníci Jean-Denis Mouton a Christophe Soulard. Pro svůj bakalářský překlad jsem si zvolila úvodní pasáž celé publikace a její první kapitolu s názvem „Složení a organizace“.

K výběru tohoto textu mě vedly důvody ryze osobní a velmi prosté. Mezi nejdůležitější z nich patří sympatie a obdiv, se kterými vnímám samotnou myšlenku společné Evropy. Volbu textu však výrazně ovlivnil také můj zájem o problematiku překladu právnických textů, s níž jsem se měla možnost seznámit v rámci výběrových seminářů Ústavu translologie a později též během přednášek francouzského jazyka pro studenty právnické fakulty.

Osvojování právní terminologie je komplexní procesem, jenž nepřispívá jen k poznání samotného systému práva, ale také k prohloubení znalostí o francouzské společnosti. Na rozdíl od konvenčních představ o tomto oboru není jazyk práva šablonovitou soustavou nezáživných formulací a stereotypních řešení, ale složitou strukturou, jejíž zákonitosti lze pochopit jen na základě znalostí rozličných oblastí práva. Jazyk francouzského práva sdílí konečně mnoho společných rysů i se samotnou kulturou této země – je to jazyk s úctou k tradici (užívání archaických slovesných časů a způsobů), jazyk poetický (*en bon père de famille*)¹, litotický (*enfant naturel*)², rafinovaný (*feu son mari*)³. Pronikání do světa právní terminologie pro mě bylo (a jistě nadále bude) cennou a inspirativní zkušeností.

---

¹ S péčí řádného hospodáře

² Nemanželské dítě

³ Její zesnulý manžel

2 Text překladu: Soudní dvůr Evropských společenství

2.1 Úvod

Dne 18. dubna 1951 podepsaly Německo, Francie, Itálie a tři země Beneluxu smlouvu o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), jehož cílem bylo vytvořit společný trh, který by umožňoval volný pohyb a volnou konkurenci těchto dvou komodit. Tytéž státy uzavřely 25. března 1957 další dvě smlouvy, kterými ustavily Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom) a Evropské hospodářské společenství (EHS). Euratom usiloval o vybudování silného jaderného průmyslu s využitím v civilním sektoru; úkolem EHS bylo vytvořit trh, který by zajišťoval volnou konkurenci a volný pohyb všech výrobních činitelů (zaměstnanců, podniků, služeb, zboží, kapitálu). Proti vnějším vlivům tento trh chránil společný celní sazebník. Smlouva o EHS rovněž předpokládala společnou politiku v některých odvětvích, zejména v oblasti hospodářství, dopravy a obchodních styků se třetími státy.

Uskutečnění těchto cílů měly zajistit instituce s pravomocí vydávat závazné právní akty. Některé z těchto aktů se obracejí na členské státy a ukládají jim úkoly; prostředky, jimiž mají jejich splnění dosáhnout, však přímo neurčují. Ve Smlouvách o EHS a Euratomu se nazývají „směrnicemi“, ve Smlouvě o ESUO „doporučeními“. Tento typ aktů je vhodný zejména v případě, kdy Evropská společenství usilují o koordinaci vnitrostátních právních předpisů v určité otázce, ovšem k nařízení jednotných norem nepřístupují. Jiné akty jsou obecné povahy a jsou přímo použitelné ve všech členských státech – jedná se zejména o nařízení ze Smluv o EHS a Euratomu a obecná doporučení ze Smlouvy o ESUO. Mají podobnou povahu jako vnitrostátní zákony a nařízení. Evropská společenství konečně mohou vydávat individuální rozhodnutí určená jednotlivcům nebo podnikům a uzavírat úmluvy se třetími státy nebo s mezinárodními organizacemi.

Směrnice a nařízení obvykle vydává Rada, složená ze zástupců členských států. Na podobě těchto aktů se různým způsobem podílí také Evropský parlament, od pouhé poradní funkce až ke spolurozhodovací pravomoci. Všechny tyto akty vznikají z podnětu Komise, též pověřené prováděním obecných norem stanovených Radou a dohledem nad dodržováním smluv členskými státy i jednotlivci. Komise je orgánem nezávislým na státech a od roku 1967 společným pro všechna tři Společenství, stejně jako Rada a Parlament.

Od počátku byl součástí ESUO Soudní dvůr, který měl zajišťovat „dodržování práva při výkladu a provádění (této) smlouvy a prováděcích předpisů“. Při vypracování Římských smluv bylo rozhodnuto, že pro všechna tři Společenství bude existovat jediný soudní orgán, jenž bude nazván „Soudním dvorem Evropských společenství“ (SDES). Soudní dvůr má sídlo v Lucemburku.

Jak uvidíme dále, pravomoci Soudního dvora jsou velmi rozsáhlé. Různé druhy řízení mu umožňují kontrolovat, zda členské státy, orgány Společenství, ale též jednotlivci dodržují právo vycházející ze smluv. Soudní dvůr byl tedy již od vzniku Smlouvy o ESUO založen na jiných principech než tradiční soudní orgány. Zatímco těmto soudům může být věc předložena pouze na základě společné dohody stran, soudní pravomoc Soudního dvora je závazná, čímž se rozumí zejména to, že členské státy k němu mohou být předvolány proti své vůli. Soudní pravomoc soudních orgánů Společenství je mimoto závazná v tom smyslu, že jejich rozhodnutí se vztahují nejen na členské státy, ale jsou použitelná také uvnitř těchto států – rozsudky soudních orgánů Společenství jsou vykonatelné v rámci jejich vnitrostátních právních řádů. Soudní dvůr konečně nerozhoduje pouze spory mezi členskými státy, nýbrž také ty, v nichž stranami jsou jednotlivec a orgán Společenství, orgán Společenství a stát, nebo dva orgány Společenství.

Svébytnost tohoto orgánu vyplývá též z jeho výlučné soudní pravomoci; spory, v nichž má pravomoc rozhodovat, jsou totiž vyňaty z pravomoci vnitrostátních soudů a státy je nemohou předložit jinému soudu.

Ojedinělý charakter a zásadní význam, které zakládající texty Soudnímu dvoru přiznávají, byly ještě zdůrazněny způsobem, jakým orgán svých pravomocí dokázal využít. Soudní dvůr se od počátku své činnosti vyznačoval prosazováním vlastních myšlenek, podobně jako autoři zakládajících smluv. Leckdy svérázný přístup k výkladu právních textů však Soudnímu dvoru umožnil začlenit proces ekonomické integrace do dynamického právního rámce. Díky tomu dnes můžeme bez zkreslování skutečnosti hovořit o „právní Evropě“.

Toto označení zejména vyjadřuje, že základem společné Evropy je právo. Soudní dvůr sám nebo ve spolupráci s vnitrostátními soudy totiž všem subjektům Společenství – především státům – ukládá, aby dodržovaly cíle stanovené ve smlouvách. V mnohých případech Soudní dvůr také poskytuje rozšiřující výklad těchto smluv. Z tohoto hlediska je zcela nemožné procesu evropské integrace porozumět, aniž bychom si uvědomili, jak důležitou roli v něm Soudní dvůr zastává. Označení „právní Evropa“ ovšem znamená také to, že zde stejně jako

v „právním státě“ jednotlivci disponují účinnými prostředky soudní ochrany, které jim zaručují dodržování práva vyplývajícího z textů Společenství. Význam Soudního dvora je tedy v tomto ohledu zcela zásadní – právě činnost tohoto orgánu výrazně ovlivňuje mínění občanů o jednotné Evropě a legitimitu, již jí přiznávají.

Členské státy přijímaly aktivní přístup Soudního dvora veskrze kladně, a to i přesto, že mnohdy vedl k omezení pole jejich působnosti. K tomuto orgánu dokonce přidružily Soud prvního stupně, který ho zprostil odpovědnosti za některé technické úkoly, a tím Soudnímu dvoru umožnily, aby svou činnost soustředil na jednotný výklad práva a kontrolu řádného fungování orgánů – tedy na úkoly, jimiž se přibližuje nejvyšším vnitrostátním soudům.

Úvahy o zřízení pomocného orgánu se objevily již v minulosti. Soudní dvůr totiž od roku 1974 navrhoval, aby byl vytvořen soud, který by se specializoval na řešení sporů mezi zaměstnanci Společenství a orgány, jež je zaměstnávají. Návrh zprvu nebyl brán v úvahu; výrazné zvýšení počtu případů a nesnáze, s nimiž se Soudní dvůr na konci 70. let potýkal při jejich řešení, však ukázaly, že je tato myšlenka znovu aktuální.

Nárůst soudní agendy zcela jistě není novým jevem – zatímco v letech 1960–1970 bylo Soudnímu dvoru předloženo v průměru 51 případů za rok, v následujícím období (1971–1977) se jejich průměrný roční počet zvýšil na 126. Tato tendence se vzápětí projevila ještě výrazněji v letech 1978–1984, kdy bylo Soudnímu dvoru každoročně předloženo průměrně 449 nových případů. V důsledku toho vzrostl počet případů čekajících na projednání (z 265 v závěru roku 1978 na 458 v závěru roku 1984) a prodloužila se průměrná délka řízení (u řízení o předběžné otázce z šesti na čtrnáct měsíců a u přímých žalob z devíti měsíců na sedmnáct).

Příčinou tohoto nárůstu však nebyly jen spory z veřejné služby. Počet žalob, které byly v tomto období podány v jiných oblastech, totiž rovněž každoročně stoupal. Zatímco v letech 1960–1970 bylo Soudnímu dvoru předloženo 33 případů, v letech 1970–1978 toto číslo vzrostlo na 86 a v průběhu následujících pěti let dokonce na 184. Členské státy proto začaly uvažovat o komplexní reformě, jež by mimo jiné zřídila zvláštní soudní orgán zaměřující se na spory týkající se úředníků. V roce 1986 včlenily do všech tří smluv ustanovení, kterými Radě umožnily, aby na žádost Soudního dvora k tomuto orgánu jednomyslným rozhodnutím přidružila soud, jenž by byl příslušný rozhodovat o některých kategoriích žalob podaných fyzickými nebo právníckými osobami. Rada tento krok učinila 24. října 1988.

V souladu s požadavkem Soudního dvora měl však nový orgán pravomoc rozhodovat pouze spory z veřejné služby Společenství a žaloby fyzických a právnických osob, které se týkaly práva hospodářské soutěže a provádění Smlouvy o ESUO. Všechna tato řízení vyžadovala podrobný přezkum často složitého skutkového stavu – spis z oblasti práva hospodářské soutěže nezřídka zahrnuje více než 40 tisíc stran.

Rozhodnutí ze dne 8. června 1993 a 7. března 1994 rozšířila pravomoci Soudu na všechny žaloby podané fyzickými a právnickými osobami, které se týkaly zakládacích smluv. Nařízení ze dne 20. prosince 1993 zřídilo princip ochranné známky Společenství a zároveň udělilo Soudu prvního stupně pravomoc rušit nebo měnit rozhodnutí žalobních senátů, které se soudními spory ve věci zápisu těchto známek zabývají. Obecně převládá názor, že v blízké budoucnosti budou tyto spory samy o sobě každoročně vyžadovat několik set soudních řízení.

V případě žalob podaných státy a orgány Společenství však Rada a Soudní dvůr možnosti přenesení pravomoci nevyužily, přestože takové jednání bylo v souladu se smlouvami. Tyto texty naproti tomu vylučují, aby Soud prvního stupně posuzoval předběžné otázky, což vyplývá z požadavku jednotného výkladu práva Společenství, jež v tomto ohledu předpokládá výlučnou roli Soudního dvora. Z téhož důvodu smlouvy poskytují stranám možnost předložit Soudnímu dvoru odvolání proti jakémukoli rozsudku Soudu prvního stupně.

Úloha pomocného orgánu je přesto úctyhodná – v roce 1996 bylo Soudu předloženo 229 případů (98 se týkalo úředníků), z nichž 172 vyřešil. Dalších pět set spisů se v současné chvíli vyřizuje.

Čtenáře možná překvapí, že se zde mluví o „Evropských Společenstvích“ a nikoli o „Evropské Unii“. Společenství však Maastrichtskou smlouvu nezanikla – tento text z 11. listopadu 1993 pouze připojil dva body, jimiž členským státům umožnil zahájit společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a navázat spolupráci v oblasti justice a vnitřních věcí. Tak vznikla Evropská unie, politický útvar, jenž na rozdíl od Evropských společenství nemá právní subjektivitu.

Maastrichtská smlouva mimoto provedla významné úpravy v ustanoveních spravujících EHS, a to zejména zavedením Hospodářské a měnové unie s jednotnou měnou. Změny se však netýkaly pouze ekonomiky – s myšlenkou „evropského občanství“ byly zavedeny nové pravomoci také v oblasti vzdělávání, mládeže, kultury a zdravotnictví. Právě toto rozšíření pravomocí vedlo ke změně označení Společenství, které se od této chvíle nazývá jednoduše „Evropským společenstvím“ (ES).

Soudní dvůr si naproti tomu zachoval svůj název z roku 1957. Ani jeho pravomoci v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, justice a vnitřních věcí nebyly v zásadních bodech rozšířeny.

Pravomoci Soudního dvora se přesto nevztahují pouze na činnost tří Společenství. Soudní dvůr na žádost vnitrostátních soudů poskytuje výklad některých úmluv nebo k nim připojených protokolů, uzavřených členskými státy mimo rámec Společenství; toto jeho poslání je stanoveno v textech jednotlivých úmluv. Jedná se o Úmluvu ze dne 29. února 1968 o vzájemném uznávání společností, Lucemburskou úmluvu ze dne 15. prosince 1975 o patentu pro společný trh, Římskou úmluvu ze dne 19. června 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a zejména o Bruselskou úmluvu o uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Na základě této úmluvy ze dne 27. září 1968 vznikl značný počet soudních případů a bylo vydáno asi sto soudních rozhodnutí.

Maastrichtská smlouva (článek K, odstavec 2, bod c) členským státům také umožňuje, aby Soudnímu dvoru svěřili výklad úmluv, jež mohou uzavírat v oblasti justice a vnitřních věcí. Tato situace v nedávné době nastala při výkladu Úmluvy o Europolu a Úmluvy o ochraně finančních zájmů Evropských společenství.

Základní pravidla týkající se pravomocí, složení a fungování Soudního dvora a Soudu prvního stupně jsou součástí všech tří zakládajících smluv Evropských společenství. K těmto smlouvám jsou připojeny protokoly stejné právní síly, které mezi jiným též zřizují statut Soudního dvora každého ze Společenství. Statut doplňuje a upřesňuje pravidla obsažená ve smlouvách. Soudní dvůr a Soud prvního stupně též ustavily své jednací řády. Tyto texty musely dodržovat hlavní koncepce stanovené ve smlouvách a statutech; jejich znění bylo schválené Radou.

Pravidla upravující složení těchto soudních orgánů a průběh řízení se u všech tří Společenství v zásadě shodují. Podmínky podání žaloby se v případě soudních orgánů ES a Euratomu naproti tomu výrazně liší od těch, jež se aplikují v rámci ESUO. Tato publikace však nepřináší komplexní analýzu všech ustanovení, jež se vztahují na činnost těchto soudních orgánů, jejím cílem bylo pouze na konkrétních problémech čtenáři představit jejich nejdůležitější aspekty. Z tohoto důvodu pomlčíme o zvláštních případech, jimiž se orgány ESUO a Euratomu zabývají – dohromady totiž nepředstavují ani 2 % z celkového počtu soudních sporů.

Jak již bylo řečeno, Soudní dvůr sehrál v procesu formování právní Evropy zcela zásadní roli, o níž by jistě mělo být pojednáno podrobněji; věnujeme jí závěrečnou kapitolu této publikace. Nejdříve je však nutné představit samotný orgán s jeho dvěma řídicími centry. Složení a organizace Soudního dvora a Soudu prvního stupně jsou předmětem první kapitoly; druhá kapitola se zaměřuje na druhy žalob, které mohou být těmto soudům předloženy. Ve třetí kapitole je pak popsán průběh soudního řízení.

2. 2 Kapitola I: Složení a organizace

I. Členové Soudního dvora

Povaha rozhodnutí Soudního dvora a Soudu prvního stupně samozřejmě závisí na kritériích výběru jejich členů, rozsahu a počtu soudních kolegií, ale také na činnosti právních a administrativních útvarů, jichž mohou soudci a generální advokáti využívat.

1. Podmínky jmenování

A) Počet

Soudní dvůr Evropských společenství se od vstupu Rakouska, Finska a Švédska „skládá z patnácti soudců“ a je mu „nápomocno osm generálních advokátů“. Toto číslo bylo dosud vždy stanovováno v závislosti na počtu členských států, s postupným rozšiřováním Evropských společenství tedy stále narůstalo. Při lichém počtu členských států (tedy od roku 1973 do roku 1981 a počínaje lednem 1995) se početní stav soudců vždy shodoval s touto hodnotou, v ostatních případech byl o jednoho člena navýšen. K tomu, aby Soudní dvůr vydal rozhodnutí, je třeba podpory většiny jeho členů – je tedy nezbytné, aby zasedal v lichém počtu. Soudní dvůr byl zpočátku zastoupen dvěma generálními advokáty. Přistoupením Dánska, Irska a Spojeného království roku 1973 se jejich počet zvýšil na čtyři, po vstupu Řecka v roce 1981 na pět a s členstvím Španělska a Portugalska dosáhl šesti. Lze tedy konstatovat, že od vzniku Soudního dvora se poměr počtu generálních advokátů vůči soudcům neustále zvyšuje.

B) Postup jmenování

Soudci a generální advokáti jsou „jmenováni vzájemnou dohodou“ vlád členských států; jejich jmenování není doprovázeno žádnými národnostními kritérii. Tento postup má zabránit tomu, aby si soudci a generální advokáti ve své funkci počínali jakožto zástupci toho či onoho státu.

V praxi však vlády vždy schválily návrhy na jmenování, které vzešly z jednotlivých vlád; tyto návrhy se přitom týkaly výhradně osob, jež měly státní příslušnost země, která je navrhovala. Soudní dvůr tedy vždy zahrnuje alespoň jednoho soudce z každého členského státu. Toto uspořádání je výhodné, protože přivádí Soudní dvůr k dodržování základních koncepcí, jež byly přijaty v jednotlivých členských zemích. Jeho rozhodnutí jsou díky tomu lépe přijímána. Přítomnost státního příslušníka každého z členských států ve funkci soudce mimoto může sama o sobě posílit legitimitu Soudního dvora v očích jejich občanů. V diskusích o ideálním počtu soudců by těmto hlediskům měla být věnována náležitá pozornost.

Otázku výběru dodatečného soudce, jehož přítomnost je v případě sudého počtu členských států nezbytná, vlády vyřešily tím, že přiznaly Itálii, Německu, Francii, Španělsku a Spojenému království právo postupně navrhnout druhého soudce, a to pouze na jedno funkční období.

Státní příslušník jednoho z těchto států též na základě prosté dohody mezi vládami trvale zastává funkci generálního advokáta. Tři zbývající pozice jsou postupně obsazovány příslušníky ostatních států.

O způsobu jmenování členů Soudního dvora se mnoho diskutuje. Členové Evropského parlamentu se inspirovali modelem amerického senátu dohlížejícího na výběr soudců Nejvyššího soudu a vyjádřili přání přistoupit ke slyšení uchazečů. V takovém případě by však uchazeči mohli být vyzváni k vyjádření svého názoru na jisté sporné otázky, což by bylo v rozporu s požadavky zdrženlivosti a nezávislosti, jež se na soudce vztahují. Zároveň je však pravdou, že v některých zemích, v nichž hlavní politické síly výrazně zasahují do procesu obsazování pozic s rozhodovacími pravomocemi (jako např. v Německu), je mandát soudce nebo generálního advokáta Soudního dvora považován za funkci stejně odpovědnou jako je funkce velvyslance nebo evropského komisaře. Jmenování do funkce soudních orgánů Evropských společenství má tedy v těchto zemích zjevný politický aspekt, který však nelze vyloučit ani v případě ostatních států. Seznámení se s politickým profilem kandidáta během

procesu jmenování přesto neumožňuje s jistotou stanovit, jaké pozice bude tento zájemce zastávat po nastoupení do funkce. O tom svědčí chování některých soudců Nejvyššího soudu Spojených států, kteří, ač byli jmenováni konzervativními předsedy, zaujímali následně postoje velmi liberální. Nelze však opomenout, že se jednalo o soudce jmenované doživotně.

C) Délka mandátu a jeho obnovení

Funkční období členů Soudního dvora je šestileté s možností opakovaného jmenování. Každé tři roky dochází k částečné obměně, jež se střídavě týká osmi a sedmi soudců a tří generálních advokátů, což umožňuje předejít dramatickým změnám ve složení Soudního dvora. Ze zřejmých důvodů souvisejících s jejich nezávislostí mohou být soudci a generální advokáti zbaveni funkce v průběhu mandátu jen ve výjimečných případech, kdy nadále nevyhovují podmínkám nezbytným k výkonu své funkce nebo již neplní povinnosti, jež z ní vyplývají. Rozhodnutí musí být jednomyslně přijato všemi ostatními členy Soudního dvora. Tato situace dosud nenastala.

Relativně krátké období mandátu a možnost jeho obnovení bývají často kritizovány. K těmto výhradám též přispívají okolnosti jmenování členů: v praxi totiž každý stát určuje „svého“ soudce a „svého“ generálního advokáta. Nezávislost člena, jehož mandát je u konce a jenž si přeje jeho obnovení, může být tedy předmětem pochybností, jimž v případě soudce nedokáže zabránit ani zásada o tajnosti porad. Takové podezření je jistě neodůvodněné, může však ohrozit legitimitu Soudního dvora. Z některých stran proto přicházejí návrhy, aby soudci a generální advokáti byli jmenováni na dobu devíti let a jejich mandát nebyl obnovitelný. Výhodou tohoto řešení by byla také větší kontinuita v rozhodovací činnosti orgánu.

D) Kvalifikace a profesní původ

Členové Soudního dvora jsou „vybírání z osob, které poskytují veškeré záruky nezávislosti a které splňují všechny požadavky nezbytné k výkonu nejvyšších soudních funkcí v jejich zemích nebo jsou obecně uznávanými znalci práva“. Je důležité, že první zmíněná podmínka se týká morálky. Nároky na odbornou způsobilost uchazečů jsou naopak formulovány alternativním způsobem: v zemích *common law* a některých dalších státech mohou akademičtí pracovníci u Soudního dvora působit ve funkci právních znalců (i když ve Spojeném království a v Irsku nemá toto označení v podstatě žádný význam), pro výkon vysokých soudních funkcí však v těchto zemích nemají dostatečnou profesionální kvalifikaci.

Ve Francii a ve většině ostatních států se však vysokoškolští učitelé práva o tyto funkce ucházet mohou, jsou totiž odborně způsobilí v oblasti práva a splňují tak podmínku, jež je uvedena v první části definice.

Použijeme-li za vzorek posledních třicet členů, kteří byli jmenováni, zjišťujeme, že dvanáct z nich předtím vykonávalo funkci vnitrostátního soudce, dalších dvanáct působilo na univerzitě jako vysokoškolští učitelé práva, dva byli úředníky ministerstva spravedlnosti, další tři byli činní v politice a jeden se věnoval advokacii. Jeden ze soudců byl mimoto členem ústavního soudu ve své zemi a jeden z vysokoškolských učitelů práva jeho předsedou. Tyto údaje jsou však pouze ilustrační – většina členů z řad soudců a státních zástupců během své profesní dráhy zastávala funkce na ministerstvu spravedlnosti a někteří vysokoškolští učitelé práva působili u politických orgánů nebo pracovali jako poradci, díky čemuž získali praktickou zkušenost. Můžeme též pozorovat, že pět soudců, kteří tvoří součást našeho vzorku, bylo jmenováno v okamžiku, kdy zastávali funkci generálních advokátů a dva z nich dříve působili ve funkci soudce Soudu prvního stupně Evropských společenství. Finský soudce konečně před svým mandátem u Soudního dvora zastával úřad předsedy soudu Evropského sdružení volného obchodu, jakéhosi společného trhu vytvořeného mezi státy západní Evropy stojícími mimo Evropskou unii.

Prvními dvěma francouzskými soudci byli Jacques Rueff (1952–1962) a Robert Lecourt (1962–1976). To, že byl zpočátku zvolen ekonom, vyplývá z povahy sporů, jimiž se soud tehdy zabýval. Ve zmíněném období byl totiž tento orgán pouze Soudním dvorem ESUO, jehož statut od členů tohoto soudu právní kvalifikaci nevyžadoval. V osobě R. Lecourta se pak bohatá politická zkušenost bývalého ministra a poslance propojuje s odbornou způsobilostí v oblasti práva, kterou mu zajistilo povolání advokáta i sepsání mnoha publikací věnovaných této problematice.

Všichni soudci, jež Francie následně jmenovala, byli advokáty, soudci nebo státními zástupci. Prvním z nich byl Adolphe Touffait, zvolený v roce 1976, kdy působil jako státní zástupce u Kasačního soudu. V roce 1981 byl do funkce druhého soudce jmenován člen Státní rady Fernand Grévisse, jenž ve svém úřadě setrval do roku 1982. V témže roce A. Touffaita vystřídal Yves Galmont, taktéž člen Státní rady. Po skončení mandátu Y. Galmonta se F. Grévisse roku 1988 do funkce vrátil. V roce 1994 Grévisse nahradil člen Státní rady J.-P. Puissochet, který v té době působil jako ředitel sekce pro právní záležitosti

na Ministerstvu zahraničních věcí a dříve zastával zejména funkci generálního ředitele právní služby Rady Evropských společenství.

Až do roku 1981 byla dodržována rovnost mezi soudci správními a soudci soudů občanskoprávních a trestních⁴; všichni francouzští generální advokáti (M. Lagrange, J. Gand, A. L. Dutheillet de Lamothe, H. Mayras) byli tedy bývalými členy Státní rady⁵. V tomto roce byla do funkce jmenována Simone Rozès, tehdy předsedkyně pařížského prvoinstančního soudu práva obecného (TGI⁶) a až dosud jediná žena, která zasedala u Soudního dvora Evropských společenství. Když se S. Rozès v roce 1984 stala první předsedkyní Kasačního soudu, do křesla soudce Soudního dvora usedl Marco Darmon, rovněž soudce práva obecného, dříve též zastávající funkci ředitele pro občanské záležitosti na Ministerstvu spravedlnosti. V roce 1994 jej vystřídal Philippe Léger, jenž byl do okamžiku svého jmenování ředitelem kanceláře ministra spravedlnosti a v minulosti předsedal prvoinstančnímu soudu práva obecného (TGI) v Bobigny. Také P. Léger byl tedy soudcem obecného soudu.

Rozdílná profesní zkušenost jednotlivých členů je pro soudní orgán, jehož předním úkolem je vytvářet normy, nesporným přínosem. Činnost Soudního dvora se zdaleka nezaměřuje jen na právní analýzu textů, jež má vykládat a provádět, soustředí se také na jejich účel a celkový politicko-ekonomický kontext.

2. Status a materiální podmínky

A) Výsady a imunity

Status členů Soudního dvora je tvořen právy a povinnostmi, jež mají zajistit jejich maximální nezávislost a oddanost svému úřadu. Na rozdíl od členů jiných soudů (například Evropského soudu pro lidská práva, jenž v tomto bodě ostatně krátce nato zavede změny) vykonávají členové Soudního dvora svou funkci na plný úvazek a jsou povinni bydlet v Lucembursku. Během svého mandátu nesmějí působit v žádné politické nebo správní funkci. Neudělí-li Rada

---

⁴ Systém francouzské justice zahrnuje dvě zřetelně oddělené složky, soudy správní (*juridictions administratives*) na jedné straně a soudy občanskoprávní a trestní (*juridictions judiciaires*) na straně druhé

⁵ Státní rada (*Conseil d'État*) je nejvyšším orgánem systému správních soudů

⁶ Soud prvního stupně práva obecného (*Tribunal de Grande Instance*), ve Francii nejnižší soudní instance zabývající se případy občanského práva

mimořádně výjimku z tohoto pravidla, nesmějí v tomto období zastávat ani žádnou výdělečnou či nevýdělečnou profesionální činnost. Před svým nástupem členové Soudního dvora skládají přísahu, že svou funkci budou vykonávat „zcela nestranně a podle svého nejlepšího svědomí a že budou zachovávat tajnost porad Soudního dvora“, načež se slavnostně zavazují, že budou „během výkonu své funkce i po jejím skončení zachovávat povinnosti vyplývající z jejich funkce, zejména povinnost čestného a zdrženlivého jednání při přijímání některých funkcí nebo některých výhod po tomto skončení funkce“. V případě pochybnosti rozhoduje Soudní dvůr.

Členové Soudního dvora jsou mimoto vyňati z pravomoci soudů, nemůže tedy proti nim být zahájeno trestní řízení. Tato imunita se během jejich funkčního období vztahuje na všechny úkony, včetně těch, jež se týkají jejich soukromého života. Po skončení mandátu imunita pokrývá jen úkony spojené s výkonem jejich funkce. Soudní dvůr může svého člena imunity zbavit, tento soudce však může být v členském státě postaven pouze před takový soud, který je příslušný k trestnímu řízení proti soudcům nejvyšších soudních instancí v tomto členském státě.

Nezávislost členů Soudního dvora vůči vnitrostátním orgánům rovněž zajišťují některé úlevy a výjimky, jež jim jsou přiznány. Platy, náhrady a důchody soudců a generálních advokátů tak nepodléhají žádnému vnitrostátnímu zdanění. Jejich výše je stanovena Radou Evropských Společenství a je stejná i pro členy Komise. Výše platu člena Soudního dvora v současné době činí 112,5 % nejvyššího finančního ohodnocení, které může úředník Společenství pobírat. K situaci, v níž by úspěšný kandidát z finančních důvodů jmenování do funkce u tohoto orgánu odmítl, dochází tedy jen velmi zřídka.

B) Kancelář

Každý člen Soudního dvora může využívat spolupráce tří referendářů, tří sekretářek a řidiče, kterého si sám určí. Referendáři jsou nápomocni při vypracování rozsudků a zpráv k jednání, referendáři generálních advokátů se podílejí na sepisování stanovisek. Zpravidla se jedná o vnitrostátní právníky (soudce nebo státní zástupce, advokáty, akademické pracovníky), někdy též o úředníky Společenství, kteří jsou na dobu mandátu člena Soudního dvora vysláni do jeho úřadu. Většina referendářů tuto funkci vykonává jen po dobu tří nebo čtyř let, jiní však v této pozici setrvávají mnohem déle. Někteří z nich jsou následně jmenováni členy Soudního dvora nebo Soudu prvního stupně.

3. Předseda

Soudci Soudního dvora volí ze svého středu předsedu; hlasování je tajné a rozhoduje prostá většina hlasů. Jeho funkční období je tříleté s možností opakovaného zvolení. Soudní dvůr již několikrát vyjádřil přání, aby se volby směli účastnit také generální advokáti (aniž by sami mohli být voleni) – ve věci správních rozhodnutí mají totiž stejnou odpovědnost jako soudci a na chodu orgánu jsou zainteresováni stejnou měrou. Tento návrh dosud nebyl realizován.

Předseda řídí soudní činnost a správu Soudního dvora a předsedá jeho plenárním zasedáním a poradám na neveřejných zasedáních. Zastává tedy úlohu správní i soudní. Z povahy své soudní funkce jmenuje ke každému případu soudce zpravodaje, určuje dny a hodiny zasedání Soudního dvora a termíny představení předběžných zpráv. Předseda též může nařídit předběžná opatření, jež vyžaduje případ, který byl Soudnímu dvoru předložen, nebo tomuto orgánu podat návrh.

Správa Soudního dvora spadá do pravomoci jeho členů, kteří za tímto účelem každý týden pořádají „všeobecnou schůzi“, jíž se účastní rovněž vedoucí soudní kanceláře. Pro skupinu pětadvaceti osob je však velmi náročné pokrýt celou šíři svého poslání a rozhodovat v nespočetném množství případů, z nichž některé jsou jen druhořadého významu. Soudní dvůr proto značnou část svých správních pravomocí předal do rukou výboru složeného z předsedy a šesti členů. Některé úkoly byly mimoto svěřeny předsedovi nebo vedoucímu soudní kanceláře.

Kancelář předsedy sestává ze stejných spolupracovníků jako kancelář ostatních členů Soudního dvora. Liší se pouze tím, že zahrnuje též dva korektory rozsudků, kteří soudcům, zejména soudci zpravodaji, přinášejí podněty a připomínky k formulaci soudních rozhodnutí a poskytují tak záruku jejich koherentního stylu.

S jedinou výjimkou stáli všichni předsedové v čele Soudního dvora po více než jedno funkční období. Francouz Robert Lecourt předsedal Soudnímu dvoru nejdéle (1967–1976). Jeho předchůdcem byl Lucemburk Charles Hammes (1964–1967) a jeho nástupcem Němec Hans Kutscher (1976–1980). Následují Josse Mertens de Wilmars (1980–1984), předseda belgického původu, Brit Lord Mackenzie Stuart (1984–1988), Dán Ole Due (1988–1994) a Španěl Gil Carlos Rodriguez Iglesias. Všichni předsedové předtím u Soudního dvora několik let působili ve funkci soudce.

4. Vedoucí soudní kanceláře

Vedoucí soudní kanceláře není členem Soudního dvora v přesném smyslu slova, ale má stejný status jako oni, zejména pokud jde o výsady, imunity a povinnost bydlet v Lucembursku. Stejně jako soudci a generální advokáti skládá přísahu, že svou funkci bude vykonávat zcela nestranně a podle svého nejlepšího svědomí a že bude zachovávat tajnost porad Soudního dvora, jichž se ostatně ani osobně neúčastní.

Vedoucí soudní kanceláře je volen všemi soudci a generálními advokáty, jeho mandát je šestiletý a lze jej obnovit. Soudní dvůr může vedoucího soudní kanceláře zbavit funkce jen v případě, že vedoucí soudní kanceláře přestal splňovat podmínky nezbytné k výkonu své funkce nebo již neplní povinnosti z ní vyplývající.

Vedoucí soudní kanceláře zastává roli soudní i správní. Na jedné straně zodpovídá za řádný průběh řízení, zvláště za záznam, předání a úschovu písemností a za vypracování zápisu, jenž musí být vyhotoven po každém jednání. Na straně druhé je nejvyšším správním úředníkem Soudního dvora a ručí tedy za plnění rozpočtu a dohlíží na chod jednotlivých oddělení.

V současné době tuto funkci zastává francouzský právník Roger Grass, dříve působící na státním zastupitelství soudních orgánů své země⁷, na Ministerstvu spravedlnosti a zejména jako předčítatel rozsudků a referendář předsedy Soudního dvora.

II. Členové Soudu prvního stupně

Počet členů Soudu prvního stupně se vždy shodoval s počtem členských států, což v praxi znamenalo, že každý členský stát do této funkce jmenoval jednoho ze svých státních příslušníků, stejným postupem jako při jmenování členů Soudního dvora. Sudý počet členů však v případě Soudu prvního stupně nepředstavuje nevýhodu, tento orgán totiž obvykle zasedá v senátech. Nároky na uchazeče se naopak poněkud liší, mezinárodní smlouva totiž stanoví, že musejí poskytovat „veškeré záruky nezávislosti a jsou způsobilí k výkonu soudních funkcí“. Tato formulace měla zamezit případům jmenování osoby, jež není soudcem nebo jím ve své zemi nemůže být jmenována. Vlády se však tímto omezením neřídily, a tak přesto, že u Soudu prvního stupně zasedá více bývalých vnitrostátních soudců než u Soudního dvora, téměř polovina členů Soudu se dříve věnovala akademické činnosti, advokacii nebo působila na ministerstvu. Situace u obou orgánů je obdobná také z hlediska

---

⁷ Státní zastupitelství je ve Francii součástí soudů

výše funkcí, jež jejich členové v minulosti vykonávali. Soud prvního stupně je však více otevřený ženám – dvě z nich, jež byly jmenovány na návrh Švédska a Finska, již u Soudu zasedají. Rozdíl pozorujeme také ve věkovém složení obou orgánů. Zatímco věkový průměr členů Soudu nedosahuje ani dvaapadesáti let, v případě členů Soudního dvora se tato hodnota pohybuje až okolo šedesáti.

Prvním francouzským soudcem Soudu prvního stupně byl Jacques Biancarelli, soudce zpravodaj Státní rady a bývalý referendář Soudního dvora. Podle stejné zásady o střídání členů jako v případě Soudního dvora byl v roce 1995 nahrazen soudcem obecného soudu André Potockim, jenž v té době působil ve funkci soudního rady pařížského Odvolacího soudu a mimořádného profesora práva Společenství. V minulosti zastával úřad vedoucího oddělení evropských a mezinárodních záležitostí na Ministerstvu spravedlnosti.

Členové Soudu mají obdobný status jako členové Soudního dvora, jejich plat je však nižší – činí 104 % nejvyšší mzdy, kterou může úředník Společenství pobírat. Každý soudce může využít spolupráce dvou referendářů a dvou sekretářek. Referendáři Soudu mají stejný status a v praxi i stejný profil jako referendáři Soudního dvora.

Členové Soudu volí ze svého středu předsedu na dobu tří let. Předseda může být zvolen opakovaně.

Prvním předsedou Soudu prvního stupně byl Portugalec José Luis da Cruz Vilaça, dříve zastávající funkci generálního advokáta Soudního dvora. V roce 1995 jej vystřídal předseda italského původu Antonio Saggio, jenž byl soudcem Soudu prvního stupně od samého vzniku tohoto orgánu.

Na rozdíl od Soudního dvora mezinárodní smlouvy v případě Soudu neustavily členy, kteří by působili ve funkci stálých generálních advokátů. V případě, že věc projednává plénum nebo obdrží-li Soud návrh senátu, jemuž byla věc přidělena, a uzná-li, že její právní obtížnost nebo skutková složitost vyžaduje přítomnost generálního advokáta, předseda Soudu touto funkcí pověří jednoho ze soudců. Soudce, který je u konkrétního řízení takto povolán do funkce generálního advokáta, se nemůže účastnit rozhodování v této věci. Ve skutečnosti je však generální advokát přítomen projednávání Soudu jen velmi zřídka.

Soudci volí vedoucího soudní kanceláře na dobu šesti let s možností opakovaného zvolení. Jeho status je srovnatelný se statusem vedoucího soudní kanceláře Soudního dvora.

Od vzniku Soudu tuto pozici zastává Němec Hans Jung, bývalý náměstek vedoucího soudní kanceláře Soudního dvora.

III. Plénum a senáty

1. U Soudního dvora

Soudní dvůr zasedá v plénu nebo v senátech složených ze tří či pěti soudců; senáty nejsou k projednávání případů z jednotlivých oblastí práva blíže specializovány. Účastní-li se plenárního zasedání všichni soudci, hovoříme o „velkém plénu“. Tato situace je však výjimečná, Soudní dvůr nejčastěji zasedá v „malém plénu“, je tedy složen z devíti soudců.

O přidělení případu určitému kolegiu rozhoduje sám Soudní dvůr, a to s ohledem na jeho právní složitost, důležitost nebo zvláštní okolnosti. Před uzavřením Maastrichtské smlouvy byl Soudní dvůr vždy povinen zasedat v plénu, obrátil-li se na něj členský stát nebo orgán (nejčastěji se jednalo o žaloby pro nesplnění povinnosti). Tyto případy přitom většinou nebyly nijak složité. V zájmu snížení pracovní zátěže Soudního dvora byla tato podmínka zrušena. Státy a orgány však mohou i nadále požadovat, aby případy, v nichž jsou jednou ze stran nebo ve kterých podaly návrhová žádání, byly projednávány plénem. Senátům jsou v praxi předkládány případy, u nichž není pochyb nad zněním právních textů nebo jejichž smysl vyplývá z ustálené judikatury. Žaloby pro nesplnění povinnosti a žaloby týkající se platnosti právního textu Společenství nejsou z politických důvodů přidělovány tříčlenným senátům. V důsledku výše zmíněných procedurálních změn se počet rozsudků vydaných senáty zvýšil a dnes tvoří přibližně dvě třetiny jejich celkového množství.

Soudci a generální advokáti se nemohou účastnit rozhodování v žádné věci, ve které dříve vystupovali jako zmocněnci, poradci či advokáti jedné ze stran nebo o níž byli povoláni rozhodnout jako členové soudu či vyšetřovací komise nebo v jakémkoli jiném postavení. Strany se naproti tomu nemohou dovolávat státní příslušnosti členů soudního kolegia, žádají-li změnu v jeho složení.

2. U Soudu prvního stupně

U Soudu prvního stupně jsou případy běžně přidělovány tříčlenným senátům, případně rozšířeným na pět členů. Situace je tedy opačná než v případě Soudního dvora. O předložení věci plénu může Soud rozhodnout na návrh senátu, kterému byla přidělena, odůvodňuje-li to právní složitost, důležitost věci nebo zvláštní okolnosti. Pravidla týkající se usnášénis schopnosti a složení senátů jsou stejná jako v případě Soudního dvora. Podobně jako senáty tohoto orgánu nejsou ani senáty Soudu prvního stupně nijak specializovány.

Jednací řád však stanoví, že Soud prvního stupně určí kritéria, kterými se řídí přidělování případů jednotlivým senátům. Na základě tohoto předpisu bylo rozhodnuto, že případy týkající se státních podpor a obchodních ochranných opatření budou vždy předkládány pětičlenným senátům; rozdělení ostatních případů mezi senáty stejného rozsahu (tří nebo pětičlenné) závisí na pořadí jejich zápisu v soudní kanceláři. Tato ustanovení vycházejí ze zásady „zákonného soudce“, na níž některé členské státy velmi lpějí, a jejich cílem je naprosto vyloučit nebezpečí svévolného zacházení při volbě soudního kolegia.

IV. Oddělení Soudního dvora a Soudu prvního stupně

U všech orgánů, a u orgánů Společenství zejména, se setkáváme s personálním a finančním oddělením a oddělením obecné správy. Administrativní strukturu Soudního dvora a Soudu prvního stupně však tvoří také několik dalších útvarů, blíže odpovídajících jejich soudní funkci. Tato oddělení jsou pro oba soudní orgány společná, každý z nich má však vlastní soudní kancelář. Pracovníci těchto útvarů jsou v zásadě přijímáni na základě výběrového řízení a mají status úředníka Společenství, některé z nich (zejména oddělení výzkumu a dokumentace a informačního oddělení) však využívají i dočasných zaměstnanců. Počet osob pracujících v rámci oddělení Soudního dvora a Soudu prvního stupně se pohybuje okolo tisíce. Celkový rozpočet pro rok 1997 dosáhl 123 444 500 ECU, tedy více než 706 milionů francouzských franků.

1. Soudní kanceláře

Pracovníci soudních kanceláří dbají na řádný průběh řízení, zejména ověřují, zda jsou jednotlivé předložené dokumenty v souladu s jednacím řádem, zajišťují jejich předání stranám a informují strany o rozhodnutích Soudního dvora nebo Soudu. Jejich úloha se tedy shoduje s úlohou pracovníků soudních kanceláří vnitrostátních soudů. Vzhledem k mnohojazyčné povaze, jež je mezinárodním soudním orgánům vlastní, však rozvržení jednotlivých oddělení v rámci soudů do jisté míry podléhá jazykovým kritériím.

2. Oddělení „Výzkum a dokumentace“ a knihovna

Oddělení „Výzkum a dokumentace“ se skládá z dvaceti právníků vybraných tak, aby zastupovali právní systémy všech členských států.

Soudnímu dvoru a Soudu prvního stupně jsou nápomocni tím, že na jejich žádost vypracovávají komentáře k některým otázkám práva Společenství nebo srovnávacího práva. Sestavují také obsahy rozsudků, které tvoří součást *Sbírky rozhodnutí Soudního dvora a Soudu prvního stupně* a sbírku soudních nálezů, tedy jakýsi souhrn všech vydaných rozsudků. Pracovníci tohoto oddělení konečně také řídí interní databázi judikatury Soudního dvora a průběžně aktualizují rubriku „Judikatura“ elektronické databáze CELEX, jejíž činnost zajišťuje Úřad pro úřední tisky Evropských společenství. Tato elektronická databáze zahrnuje veškeré právní předpisy Společenství a přípravné akty, rozsudky Soudního dvora a Soudu prvního stupně, parlamentní otázky a vnitrostátní ustanovení týkající se provádění směrnic.

Součástí Soudního dvora je velice obsáhlá knihovna, čítající na 120 tisíc knih, zaměřených na právo Společenství a právo členských států, ale i právo některých třetích zemí, například Spojených států amerických. Najdeme zde mimoto asi pět set periodik ze všech členských zemí. Zaměstnanci knihovny pravidelně sestavují cenný soupis děl o evropské integraci. Knihovna je přístupná veřejnosti, zejména akademickým pracovníkům, její prostory jsou však relativně stísněné a počet míst je omezený.

3. Oddělení překladu a tlumočení

Soudní dvůr a Soud prvního stupně jsou mnohojazyčnými orgány. Mezijazykovou komunikaci v rámci těchto soudů zajišťuje zhruba tři sta třicet „právníků-lingvistů“, kteří jsou v závislosti na jazykových požadavcích stanovených jednacím řádem pověřeni překladem různých částí spisů, rozsudků a stanovisek generálních advokátů do ostatních deseti oficiálních jazyků Evropských společenství. Při vstupu nových členských států právě toto oddělení zajišťovalo a nadále zajišťuje překlad *Sbírky rozhodnutí*.

Soudní dvůr také zaměstnává přibližně čtyřicet tlumočnicků, jejichž úkolem je simultánně tlumočit soudní jednání.

4. Informační oddělení

Informační oddělení poskytuje informace a dokumenty tisku a různým profesním skupinám, jež se zajímají o činnost Soudního dvora a Soudu prvního stupně.

Toto oddělení především s týdenní periodicitou vydává věstník *Činnost Soudního dvora a Soudu prvního stupně*, který je poskytován bezplatně na požádání a obsahuje nejvýznamnější pasáže nově vydaných rozhodnutí. Informační oddělení také pořádá velké množství prohlídek, určených nejrozličnějším skupinám návštěvníků. Soudní dvůr a Soud prvního stupně takto každoročně navštíví na deset tisíc osob.

3 Analýza výchozího textu

V první části této kapitoly jsou představeny textové a kontextové faktory výchozího komunikátu, druhá část je zaměřena na komplexní analýzu jeho komunikačních rovin.

3.1 Kontextové faktory

3.1.1 Autor

Autory tohoto textu jsou dva francouzští právníci, Jean-Denis Mouton a Christophe Soulard. J.-D.Mouton v současné době řídí oddělení právních služeb Evropského univerzitního centra⁸ při Univerzitě v Nancy a vyučuje na tamní právnické fakultě. Ch. Soulard v minulosti působil jako korektor rozsudků u Soudního dvora Evropských Společenství a téměř sedm let stál v čele Evropského institutu veřejné správy⁹ v Lucemburku. Oba autoři soustavně publikují nové vědecké práce z oblasti mezinárodního práva.

3.1.2 Čas, místo, médium

Výchozí text byl součástí publikace *La Cour de justice des Communautés européennes*, kterou v rámci své populárně-naučné řady *Que sais-je* vydalo pařížské nakladatelství Presses Universitaires de France (PUF). Ve své práci jsem vycházela z prvního vydání této knihy, jež bylo publikováno v roce 1998; podruhé byl svazek vydán roku 2004. Vzhledem k dynamickému vývoji evropské integrace a jejích orgánů není tedy překládaný text obsahově zcela aktuální.

Na tomto místě bych ráda upozornila na nekonzistentní přístup v užívání termínů a názvů reálií, jenž čtenář mé práce zaznamená – zatímco v překladovém textu tyto výrazy převádím ekvivalenty, které byly aktuální v době vydání této publikace (v roce 1998), v komentáři překladu používám termíny, jež jsou v souladu se současným stavem (roku 2011).

---

⁸ CEU (Le Centre Européen Universitaire de l' Université Nancy 2)

⁹ IEAP (Institut Européen d' Administration Publique), EIPA (European institute of Public Administration)

3.1.3 Adresát

Publikace *La Cour de justice des Communautés européennes* vyšla v rámci edice *Que sais-je* a stejně jako ostatní svazky této řady je určena široké veřejnosti frankofonního (zejména francouzského) původu. Věcný charakter tohoto textu, informační nasycenost, nízká míra dynamizace, syntaktická komplexnost, bohatý výskyt terminologie a jiné faktory nicméně zvyšují náročnost jeho recepce a od čtenáře vyžadují jistou zkušenost s tímto typem komunikátů.

Příjemce tohoto textu má pravděpodobně ukončené alespoň středoškolské vzdělání a disponuje základním povědomím o evropské geopolitické a společensko-kulturní situaci. Předpokládá se zevrubná orientace v systému francouzské justice, ne však detailní znalost daného tématu.

3.1.4 Funkce textu

Cílem autorů výchozího textu bylo přiblížit svým čtenářům činnost soudního orgánu Evropské unie – primární funkcí výchozího textu je tedy funkce informativní.

V menší míře se objevuje také funkce explikativní – autoři na mnoha místech parafrázuji, objasňují právě řečené, uvádějí příklady. Tento přístup je pro pochopení smyslu čtenářem zcela nezbytný, autoři totiž danou tematiku nijak nezjednodušují a nepřizpůsobují, naopak, ve svém výkladu usilují o maximální přesnost.

Vedle dominantní funkce informativní a funkce explikativní lze však v textu zaznamenat i prvky persuade. Tuto funkci nesou zejména rámcové pasáže celé knihy (úvod a poslední, čtvrtá kapitola), v nichž autoři nastiňují vývoj evropské integrace a zejména úlohu Soudního dvora v tomto procesu. Autoři jsou zřejmě velkými příznivci myšlenky společné Evropy a tyto sympatie se snaží vzbudit i u příjemce svého textu; Soudní dvůr tak čtenáři představují jako dobře fungující a spravedlivý orgán. Přítomnost jistého jemného přesvědčování čtenáře dokládá mj. i struktura jednotlivých oddílů knihy, např. umístění poznámky o možnosti navštívení Soudního dvora do samotného závěru první kapitoly.

Tyto funkce textu zajišťují jazykové a parajazykové prostředky.

3.2 Textové faktory

3.2.1 Téma, obsah

Jak bylo uvedeno výše, tento text je velmi věcný a jeho předním úkolem je svého čtenáře informovat. Téma a obsah celého textu jsou tedy vyjádřeny již v samotném názvu publikace, stejně jako v titulech jednotlivých kapitol a podkapitol.

Autoři, odborníci v oblasti mezinárodního práva, představují čtenáři jeden z řídicích orgánů Evropské unie, a to Soudní dvůr. Nejprve se stručně věnují vzniku a jednotlivým etapám vývoje samotné evropské integrace, dále se již zaměřují výlučně na Soudní dvůr a jednotlivé aspekty jeho fungování. Závěrečná kapitola celé publikace pak shrnuje roli soudního orgánu v procesu formování právní Evropy.

Převážná část textu je obecným výkladem, který může v souladu s nadnárodním charakterem Soudního dvora posloužit jako informační zdroj i v jiných jazykových a kulturních prostředích. Výběr informací, které autoři do svého textu zařazují, je však do jisté míry podmíněn francouzským původem příjemce textu: autorská pozornost se zaměřuje zejména na francouzské členy, v textu se hovoří o francouzských soudních orgánech, autoři u svého čtenáře předpokládají (alespoň povšechnou) znalost základních složek domácího soudního systému. Přenos ekvivalentní informační hodnoty v textu překladu je tedy v případě těchto pasáží poněkud problematický. O způsobu, jakým jsem tuto situaci řešila, je blíže pojednáno v podkapitole 4.1 Metoda překladu.

3.2.2 Paratextové faktory

Čtenářskou recepci značně náročné problematiky usnadňuje přehlednost a výrazné členění textu. Kromě úvodní a závěrečné pasáže publikace zahrnuje čtyři nepříliš rozsáhlé kapitoly. V rámci jednotlivých kapitol je text strukturován třemi různými způsoby – římskými číslicemi jsou označeny podkapitoly, jejich jednotlivé oddíly pak číslicemi arabskými. Mnohé z těchto úseků podléhají dalšímu rozčlenění – tyto části jsou pak uvedeny majuskulemi a jejich název je psán kurzívou.

Autoři též využívají dvou velikostí písma a text tak člení na jakési jádro a doprovodný komentář. Kromě dodatečných informací a poznámek komentář zahrnuje zejména konkrétní příklady zmíněného jevu – v překládané části textu se jednalo převážně o stručné informace

týkající se bývalých členů představeného orgánu. Právě v těchto pasážích se výrazně projevuje francouzský původ výchozího textu – autoři se ve svých přehledech zaměřují především na Francouze.

3.2.3 Úroveň lexikální

Na lexikální rovině tohoto textu se setkáme s odbornými termíny a běžnou slovní zásobou.

Z hlediska terminologie jsou v textu zastoupeny odborné výrazy z oblasti ekonomie (*un marché commun, des facteurs de production, la libre concurrence, un tarif douanier commun, une monnaie unique, au brevet communautaire*), politologie (*un [...] pouvoir de codécision, des politiques sectorielles communes, des affaires intérieures, le mandat*), mezinárodních vztahů (*un accord des parties, les États tiers, certaines conventions conclues par les États membres*), nejvýraznější skupinu však představují termíny právníké (*statue [...] sur certains litiges, au contentieux de la fonction publique communautaire, une juridiction chargée de connaître certaines catégories de recours, le règlement a rendu le Tribunal compétent pour annuler [...], exécuter les normes générales, ses jugements sont exécutoires, la juridiction [...] les États peuvent être attraités devant elle [...], les gouvernements ont toujours entériné les propositions de nomination faites par [...], le contentieux susceptible d'être soumis à [...] la Cour CECA*).

Právníký jazyk ovlivňuje výběr slovní zásoby také na úrovni synsémantických jednotek, zejména nejrůznějších předložkových spojení (*les juridictions internationales traditionnelles [...] ne peuvent généralement être saisies qu'en vertu d'un accord des parties, VT: 5; conformément à la demande de la Cour, VT : 7; au titre des trois traités, VT: 8; il n'a cessé d'augmenter au gré des élargissements successifs des Communautés, VT: 13; suivant des modalités, VT: 4*)

I přes značnou terminologickou nasycenost tohoto textu se autoři na některých místech od striktní odborné přesnosti odchylují: pro pojmenování jednotlivých skutečností používají obecnějších výrazů či dynamičtějších vyjádření (*restreindre leur marge de manoeuvre, VT: 6; [...] que la Cour jouisse d'un monopole à cet égard, VT: 8; [...] le mandat de juge ou d'avocat général à la Cour de justice est comptabilisé au même titre qu'un poste d'ambassadeur, VT: 15*); někdy dokonce „porušují“ úzus právníkého jazyka a zaměňují striktně oddělené kategorie (*La Comission est un organe indépendant des États, VT: 4*).

S touto snahou o rozvolnění terminologické exaktnosti textu souvisí také užívání některých prvků expresivity, o nichž bude podrobněji pojednáno v oddílu 3.2.8 Autoři a text.

Z hlediska stratifikace se v textu užívá výlučně jazyka spisovného. V souladu s charakterem právního jazyka lze v některých případech zaznamenat prvky jazyka archaického (mj. výše zmíněné užití předložkových vazeb).

3.2.4 Úroveň morfoložická

V tomto oddílu se zaměřím na problematiku slovesných časů.

Z hlediska užití slovesných časů v tomto textu převažuje přezens, což odpovídá jeho výkladové, informativní povaze. S časy minulými (zejména s imperfektem, minulými časy jednoduchým a složeným) se ve významnější míře setkáme především v úvodní části celé publikace a v ilustrativních pasážích psaných petitem. Čas budoucí (prosté futurum) se uplatňuje zcela minimálně a téměř výlučně slouží snazší čtenářské orientaci v textu (viz také oddíl 3.2.8 Autoři a text).

V souladu se stylistickým charakterem tohoto textu se na některých místech setkáme s dnes již archaickým konjunktivem imperfekta (*dès 1974, la Cour avait suggéré qu'une juridiction fût spécialement créée*, VT: 6; *le statut n'exigeait nullement que ses membres eussent une qualification juridique*, VT: 17).

V textu se také často setkáme s pasivními slovesnými tvary a neurčitými slovesnými tvary v absolutních vazbách (podrobněji je o nich pojednáno v následující části, 3.2.5 Úroveň syntaktická).

3.2.5 Úroveň syntaktická

Tento text se vyznačuje komplexní větnou stavbou se značným výskytem prostředků syntaktické kondenzace.

Autoři textu využívají nejrůznějších typů vět. Věty jednoduché se objevují jen velmi zřídka, mnohem častěji se setkáme s užitím podřadných a souřadných souvětí, mnohdy dlouhých a složitě strukturovaných (*L'indépendance du juge ou de l'avocat général qui arrive en fin de mandat et qui souhaite être renouvelé peut alors faire l'objet d'une suspicion, que ne suffit pas à écarter, dans le cas des juges, le principe du secret du délibéré*, VT: 16)

Vzhledem ke své ambici předat co největší množství informací na omezeném prostoru tenké příručky autoři využívají možnosti kondenzovaného vyjádření pomocí participiálních konstrukcí. Tyto vazby zpravidla vyjadřují časovou (*MMe Rozès ayant été nommée premier président de la Cour de cassation, elle fut remplacée en 1984 par M. Marco Darmon [...]*, VT: 18) nebo kauzální dimenzi dějů (*Le but de cet ouvrage étant de présenter de manière concrète les aspects les plus importants des juridictions qui en forment l'objet [...], on passera sous silence les particularités propres à la CECA et à la CEEA [...]*, VT: 10–11).

Ke zhuštěnému výrazu přispívá také absence určitých slovesných tvarů a hojný výskyt infinitivů a příčestí přítomných a minulých (*ils introduisirent dans les trois traités des dispositions permettant au Conseil, statuant à l'unanimité, sur demande de la Cour, d'adjoindre à cette dernière une juridiction chargée de connaître certaines catégories de recours formés par des personnes physiques ou morales*, VT: 7).

Obdobně jako v jiných textech s právníkou tematikou zde aktivní větné konstrukce ustupují konstrukcím pasivním (*La Cour et le Conseil n'ont cependant pas profité de toutes les possibilités qui leur étaient offertes puisque les recours formés par les États et les institutions communautaires pourraient encore être transférés*, VT: 8); před vyjádřením plnovýznamovým slovesem autoři upřednostňují verbo-nominální vazby (*A plusieurs reprises la Cour a émis le souhait que [...]*, VT: 20).

3.2.6 Úroveň textová

Členění informací v kapitolách je systematické, organizované a pro oba pojednávané orgány v rámci možností symetrické. Při popisu jednotlivých funkcí u těchto soudních orgánů autoři uvádějí stejný druh základních informací, u čtenáře proto může vzniknout dojem jakéhosi stereotypu (*Le mandat des membres de la Cour est d'une durée de six ans. Il est renouvelable*, VT: 15; *[...] le président de la Cour. Son mandat, d'une durée de trois ans, est renouvelable*, VT: 20; *Le greffier est choisi par l'ensemble des avocats généraux et des juges pour une période de six ans renouvelable*, VT: 22; *Les membres du Tribunal désignent son président pour un mandat de trois ans renouvelable*, VT: 23).

Srozumitelnosti textu též napomáhají prostředky koheze – a to morfologické (především determinanty: *cette nouvelle juridiction, ces mêmes pays, une telle procédure, douze d'entre eux, une telle solution, la CECA fut dotée d'une Cour de justice [...]* *Cette Cour de justice*

*a son siège à Luxembourg [...] les compétences de la Cour de justice; a nefinitní tvary sloves: Mme Rozès ayant été nommée premier président de la Cour de cassation, elle fut remplacée en 1984 par M. Marco Darmon, VT: 18), syntaktické (souvětí, tematické posloupnosti) a zejména lexikální. Textové navazování prostřednictvím lexika zajišťují kontextová synonyma (*La Cour de justice – La Cour, Le Tribunal de première instance – Le Tribunal*), různé druhy zájmen (*ceux-ci, certains d'entre eux*) a spojovacích výrazů. V textu se vyskytují konektory vyjadřující opozici (*en revanche, cependant, mais*), spojovací výrazy vysvětlovací (*parce que, puisque, en effet*), doplňující (*par ailleurs, en outre*), shrnující (*donc, aussi, c'est pourquoi*) a další.*

3.2.7 Úroveň stylistická

Výchozí text kombinuje prvky stylu populárně-naučného a stylu odborného. V této části své práce se pokusím o stručnou analýzu výchozího textu z hlediska těchto dvou stylů.

Populárně-naučnému stylu odpovídá již dominantní slohový postup – výklad, jenž je na mnoha místech prokládán příklady. Autoři se svému čtenáři snaží přinášet relevantní údaje, nezabývají se informacemi podružné povahy (*Les référendaires [du Tribunal] ont le même statut et, dans la pratique, le même profil que ceux de la Cour, VT: 23*), svůj výklad zasazují do kontextu, který je francouzskému občanu důvěrně známý (*Selon une formule qui a toujours respecté la parité entre juges administratifs et judiciaires, les avocats généraux français furent tous des conseillers d'État, VT: 17*), vysvětlují pojmy, které by čtenáři nemusely být jasné, parafrázuji termíny (*[...] il faut entendre par là d'abord que [...], VT: 5; [...] « Europe du droit » [...] expression signifie [...] que l'Europe communautaire se construit par le droit, VT: 6; les membres de la Cour bénéficient de l'immunité de juridiction, ce qui signifie qu'ils ne peuvent faire l'objet d'aucune poursuite judiciaire, VT: 19*), podávané informace zpřehledňují (*La première visait à [...] la seconde avait pour but [...], VT: 3; L'expression signifie d'abord que [...] mais l'expression signifie également que [...], VT: 6; D'une part, il est responsable du [...] D'autre part, il est le chef de [...], VT: 22*), v rámci svého výkladu srovnávají, odkazují k výše řečenému a upevňují tak zapamatování nových údajů (*Comme les juges et les avocats généraux, il prête serment d'exercer ses fonctions en pleine impartialité et en toute conscience [...], VT: 21; Selon le même principe d'alternance que celui qui est appliqué à la Cour, VT: 23; Le principe est ici inverse à celui qui prévaut au sein de la Cour, VT: 25; Les règles relatives au quorum*

et à la composition des chambres sont identiques à celles qui s'appliquent à la Cour et, pas plus que celles de la Cour, les chambres du Tribunal ne sont pas spécialisées, VT: 25–26).

I přes mnohé znaky populárně-naučného stylu nelze hovořit o banalizaci dané problematiky a výrazném zpřístupňování textu jeho příjemci. Na tomto místě je třeba připomenout, že autoři jsou především předními odborníky v dané oblasti a svému čtenáři se nesnaží předložit text poutavý, ale text poučný a informačně nosný. Jean-Denis Mouton a Christophe Soulard tak ve svém díle zachovávají základní charakteristiky právnické mluvy, a to nejen na úrovni lexika, morfologie a syntaxe, ale i v celkové výstavbě textu a jeho stylovém nasazení. Tento text se vyznačuje značnou přesností, explicitností, objektivitou a jednoznačností a proto plně odpovídá charakteristice komunikátů náležejících k odbornému stylu.

3.2.8 Autoři a text

Vzhledem k tématu a komunikačnímu cíli tohoto textu se autoři snaží uvádět informace objektivní povahy a do textu vstupovat co nejméně – tento text se tedy vyznačuje značnou technickou náročností. Autoři si však dobře uvědomují, že jejich dílo je součástí populárně-naučné příručky, určené běžnému občanovi a v zájmu snazší recepce jejich informačně nasyceného a syntakticky komplexního textu svou přítomností na některých místech projevují.

Autorský subjekt do textu vstupuje prostřednictvím vnitrotextových odkazů, jimiž se výklad do jisté míry zpřehledňuje a přibližuje čtenáři (*Ainsi qu'on verra [...]*, VT: 4; *On s'étonnera peut-être d'entendre parler ici des « Communautés européennes »*, VT: 8; *Ainsi qu'on l'a déjà relevé*, VT: 11). Tento typ navázání kontaktu se čtenářem a aktivace jeho pozornosti se objevuje zejména v rámcových kapitolách celé publikace.

Přítomnost autorů zaznamenáme také v nemalém množství stupňujících (*beaucoup plus, très*) a zejména hodnotících výrazů (*rôle éminent, non négligeable, interprétation audacieuse, bibliographie précieuse, extrêmement, sensiblement, naturellement, évidemment, relativement, certainement, nullement, incontestablement, particulièrement, fortement, difficilement*).

4 Komentář překladu

4.1 Metoda překladu

Zvolená metoda překladu vychází z překladatelské analýzy originálního textu a úvahy nad potenciálním příjemcem jeho českého překladu. Z celkové koncepce překladu pak vyplývají překladatelské strategie, kterých jsem využila při řešení dílčích problémů.

Je třeba zdůraznit, že tento výchozí text představuje z hlediska mezijazykového převodu dvojí problém. Prvním z nich je jeho omezená aktuální platnost, jež je logickým důsledkem rychlého vývoje evropské integrace a jejích orgánů. Méně významný zdroj obtíží představuje částečně lokální charakter tohoto komunikátu – nemalá část textu je těsně spjata s francouzským prostředím, francouzské soudní orgány tvoří jakýsi záchytný bod, od kterého autoři rozvíjejí svůj výklad.

Mým cílem bylo vytvořit český text, který by odpovídal záměru i stylu autorů originálu a zachoval jeho komunikační funkci. Dodržení původní informativní funkce však vyžadovalo úpravy, jejichž rozsah jsem stanovila poté, co jsem si vymezila adresáta českého překladu.

Z hlediska potenciálního příjemce překladového textu se nabízelo několik možností: přizpůsobení textu běžnému českému občanu, který není s chodem francouzských soudů nijak obeznámen, by vyžadovalo poměrně rozsáhlý poznámkový aparát (což by ještě zatížilo už tak dosti věcný text), nebo snad, lépe, doplnění o jakousi další úvodní kapitolu, která by tento nezbytný „základ“ českému čtenáři poskytla. Na druhou stranu, překlad oprostěný od jakékoli vysvětlující poznámky by mohl být určen jen takovému příjemci, který je v systému francouzské justice již poučen a dobře se orientuje v činnosti jeho nejvýznamnějších složek. Při koncepci překladového textu jsem se proto rozhodla pro jakousi „střední cestu“ – jako jeho příjemce jsem si představila jedince, který má jen základní znalosti o dané problematice a v zájmu snížení jeho interpretačního úsilí jsem na některých místech přistoupila k explicitaci pomocí vnitřních vysvětlivek nebo poznámek pod čarou.

4.2 Typologie překladatelských problémů a jejich řešení

Mezijazykový a mezikulturní převod textu vždy vyžaduje řešení řady překladatelských problémů, které vyplývají z rozdílné jazykové a mimojazykové reality obou systémů.

V této části své práce jsem se zaměřila na jevy, které se při tvorbě překladového textu ukázaly jako problematické a jimž bylo nezbytné věnovat zvláštní pozornost. Analýza komunikačních rovin textu překladu tedy není komplexní a zcela symetrická k analýze textu výchozího – v následující podkapitole je pojednáno jen o těch překladatelských problémech, které považuji za relevantní z hlediska tohoto překladu; standardními systémovými změnami, k nimž je nutné přistupovat při překladu jakéhokoli textu z francouzštiny do češtiny a které jsem při této práci prováděla bez větších obtíží, se v komentáři blíže nezabývám.

4.2.1 Úroveň lexikální

Z hlediska slovní zásoby bylo mým hlavním cílem dosáhnout ekvivalentního převodu termínů. Při překladu odborných pojmenování jsem vycházela ze studia dvojjazyčných verzí základních textů evropského práva přístupných v internetové databázi EUR-Lex. Práce s touto obsáhlou databází zahrnující dokumenty velmi různorodé povahy však vyžadovala selektivní přístup – svou pozornost jsem zaměřila zejména na klíčové texty spravující chod Soudního dvora (Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie, Protokol o statutu Soudního dvora Evropské unie) a při překladu termínů jsem se řídila výrazy v nich uvedenými. Důležitý aspekt výchozího komunikátu představuje také problematika převodu názvů funkcí a orgánů, která však přesahuje lexikální rovinu textu – pojednáno o ní bude v oddílu 4.2.4 Překlad reálií.

Jedním ze znaků právního stylu je opakování termínů, jež má zajistit naprostou přesnost vyjádření a zamezit tak jakýmkoli nejasnostem a možnosti několikerého výkladu právního textu. Ve výchozím úryvku i v překladu se tedy nesčetněkrát opakují (někdy i na malé ploše) některé základní pojmy, jež tvoří jakési terminologické čepy celého textu – tyto výrazy jsem převáděla jejich závazných ekvivalentem z databáze EUR-Lex (*un État membre* – členský stát, *le greffier* – vedoucí soudní kanceláře, *nomination des juges* – jmenování soudců, *les actes* – právní akty, *le droit communautaire* – právo Společenství, *les institutions* – orgány, *des organes* – instituce, *les conclusions de l'avocat général* – stanoviska generálního advokáta, *les privilèges et immunités* – výsady a imunity, *juridiction nationale* – vnitrostátní soud, *règlement de procédure* – jednací řád). Vzhledem k ne zcela konzistentnímu přístupu autorů k užívání termínů (viz Úroveň lexikální 3.2.3) a zejména s ohledem na příjemce textu překladu jsem méně terminologicky zatížené výrazy a obraty variovala (*exercer une fonction* – vykonávat funkci, *zastávat funkci*, *působit ve funkci*; *le service* – oddělení, útvar;

désigner – volit, jmenovat). Do jisté míry jsem se také snažila omezit výskyt některých termínů, které by mohly v českém čtenáři vyvolávat negativní konotace – a to i za cenu ztráty přesného terminologického ekvivalentu (*D'autres actes ont une portée générale et sont directement applicables dans l'ensemble des États membres*, VT: 4 – *Jiné akty jsou obecné povahy a jsou přímo použitelné ve všech členských státech*, TP: 8, ale *les juridictions [...] des dispositions qui leur sont applicables*, VT: 11 – *ustanovení, jež se vztahují na činnost těchto soudních orgánů*, TP: 12, nikoli *použitelná ustanovení*; *une affaire – věc*, častěji však *případ*).

Některé posuny na lexikální rovině byly vynuceny již samotným charakterem francouzského a českého jazyka. Tyto zásahy se týkaly zejména oslabování obraznosti, která je pro francouzštinu typická, texty odborného stylu nevyjímaje. Při převodu do českého jazykového materiálu jsem tedy eliminovala personifikovaná vyjádření (*institution en elle-même, dans sa structure bicéphale*, VT: 11 – *samotný orgán s jeho dvěma řídicími centry*, TP: 13; *la présence d'un juge de chaque nationalité est [...] susceptible de renforcer la légitimité de la Cour aux yeux des États membres*, VT: 14 – *Přítomnost státního příslušníka každého z členských států ve funkci soudce mimoto může sama o sobě posílit legitimitu Soudního dvora v očích jejich občanů*, TP: 14), jež by v našem jazyce působila příznakově. Ze stejných důvodů jsem potlačovala expresivitu (*une jurisprudence relativement abondante*, VT: 10 – *značný počet soudních případů*, VT: 12; *changements brutaux dans la composition de la Cour*, VT: 15 – *dramatickým změnám ve složení Soudního dvora*, TP: 15) a dynamický charakter (*dépourvue de personnalité juridique*, VT: 9 – *nemá právní subjektivitu*, TP: 11; *cheminement de la procédure*, VT: 11 – *průběh soudního řízení*, TP: 13) původního jazyka v některých výrazech. Abstrakta, vyskytující se zejména v úvodní pasáži textu, jsem v souladu s povahou češtiny konkretizovala (*L'activisme de la Cour de justice a été, dans l'ensemble, bien accepté par les États membres*, VT: 6 – *Členské státy přijímaly aktivní přístup Soudního dvora veskrze kladně*, TP: 10). Na některých místech jsem nadměrný výskyt abstraktních pojmů, významově vyprázdněných formulí eliminovala a v češtině využila zjednodušeného, transparentnějšího vyjádření (*la Cour de justice a joué un rôle fondamental dans la construction d'une Europe de droit. Cet aspect essentiel de son activité mérite qu'on y consacre des développements importants, qui seront regroupés dans le dernier chapitre de l'ouvrage*, VT: 11 – *Soudní dvůr sehrál v procesu formování právní Evropy zcela zásadní roli, o níž by jistě mělo být pojednáno podrobněji; věnujeme jí závěrečnou kapitolu této publikace*, TP: 13; *La nomination a alors ouvertement un aspect politique, ce qui*

ne signifie évidemment pas que cette considération n'intervient pas dans les autres pays, VT: 15 – *Jmenování do funkce soudních orgánů Evropských společenství má tedy v těchto zemích zjevný politický aspekt, který však nelze vyloučit ani v případě ostatních států,* TP: 14).

4.2.2 Úroveň syntaktická

Na úrovni větné skladby jsem se potýkala zejména s překladem neurčitých slovesných tvarů a pasivních forem.

Infinitivní konstrukce a vazby s příčestími jsem nejčastěji převáděla souvětím nebo vedlejší větou (*les gouvernements ont toujours entériné les propositions de nominations faites par chacun d'entre eux et ces propositions ont toujours porté sur des personnes ayant la nationalité du pays qui les présentait,* VT: 14 – *V praxi [...] vlády vždy schválily návrhy na jmenování, které vzešly z jednotlivých vlád; tyto návrhy se přitom týkaly výhradně osob, jež měly státní příslušnost země, která je navrhovala,* TP: 14). Při překladu některých participiálních konstrukcí jsem zachovala původní způsob vyjádření (*Pour des raisons évidentes tenant à leur indépendance,* VT: 15 – *Ze zřejmých důvodů souvisejících s jejich nezávislostí [...],* TP: 15; *il a été décidé que les affaires concernant les aides d'État et [...],* VT: 27 – *bylo rozhodnuto, že případy týkající se státních podpor a [...],* TP: 23).

Ekvivalentní překlad gerundiálních a infinitivních konstrukcí mnohdy vyžadoval výraznější zásah do stavby celého souvětí (*Ces derniers lui ont même permis de se concentrer sur les tâches par lesquelles elle s'apparente aux juridictions suprêmes des États, à savoir l'interprétation uniforme du droit et le contrôle du bon fonctionnement des institutions, en lui adjoignant un Tribunal de première instance, qui la décharge de certaines tâches plus techniques;* VT: 6 – *K tomuto orgánu dokonce přidružily Soud prvního stupně, který ho zprostil odpovědnosti za některé technické úkoly, a tím Soudnímu dvoru umožnily, aby svou činnost soustředil na jednotný výklad práva a kontrolu řádného fungování orgánů – tedy na úkoly, jimiž se přibližuje nejvyšším vnitrostátním soudům,* TP: 10).

Zajímavý problémem, kterým jsem se na úrovni syntaxe zabývala, byl značný výskyt pasivních tvarů v originále. Vzhledem k charakteru a funkci samotného textu nebylo možné všechny pasivní konstrukce prostě nahradit aktivními – tento typ vyjádření je totiž jedním z typických znaků právního stylu, a to nejen v původním, francouzském jazyce, ale i v češtině. V těch větných konstrukcích, v nichž nevyjádření agentu děje bylo funkční

a odpovídalo povaze českého komunikátu náležejícímu k tomuto stylu, jsem pasivní formu zachovala (*Lors de l'élaboration des traités de Rome, il fut décidé qu'une seule juridiction existerait pour les trois Communautés [...]*, VT: 4 – *Při vypracování Římských smluv bylo rozhodnuto, že pro všechna tři Společenství bude existovat jediný soudní orgán*, TP: 9; *Si l'on prend, à titre d'échantillon, les trente derniers membres qui ont été nommés*, VT: 16 – *Použijeme-li za vzorek posledních třicet členů, kteří byli jmenováni*, TP: 16). V jiných případech, v nichž užití pasiva ve výchozím textu nebylo motivováno zamlčením agentu a vyplývalo jen z charakteru francouzštiny, jsem tyto tvary standardním způsobem nahradila aktivním vyjádřením (*les traités excluent que l'examen des questions préjudicielles soit confié au Tribunal*, VT: 8 – *Tyto texty [...] vylučují, aby Soud prvního stupně posuzoval předběžné otázky*, TP: 11; *Depuis la création du Tribunal, le poste est occupé par un Allemand, M. Hans Jung*, VT: 24 – *Od vzniku Soudu tuto pozici zastává Němec Hans Jung*, TP: 21).

K částečnému nahrazení pasiva formou aktivní jsem přistupovala také v případě, že ve výchozím textu byla vysoká koncentrace pasivních vyjádření na malém prostoru (*il a été décidé que les affaires [...] seraient automatiquement confiées à des chambres à cinq juges [...] Ces dispositions sont inspirées du principe [...] auquel certains États membres sont très attachés*, VT: 26 – *bylo rozhodnuto, že případy [...] budou vždy předkládány pětičlenným senátům [...] Tato ustanovení vycházejí ze zásady [...], na niž některé členské státy velmi lpějí*, TP: 23).

4.2.3 Úroveň textová

V tomto oddílu je stručně pojednáno o využití kontextových synonym v textu překladu.

Vzhledem k samotnému názvu a tematice této publikace čtenáře nepřekvapí, že jedním z nejfrekventovanějších výrazů celého komunikátu je pojem *Cour de justice* (*Soudní dvůr*), ve výchozím textu velmi často označován kontextovým synonymem *Cour*. V případě českého překladu jsem k podobnému zásahu nemohla přistoupit, a to kvůli negativním konotacím slova „*Dvůr*“. Pro pojmenování *Soudního dvora* tedy v textu překladu využívám pouze omezeného množství kontextových synonym (*soudní orgán*, *orgán*, případně v kombinaci s ukazovacím zájmenem).

V příznivější situaci jsem se nacházela při převodu názvu druhého z ústředních orgánů, jež tvoří pilíře této knihy, a to *Tribunal de première instance* (*Soud prvního stupně*, o volbě

tohoto českého ekvivalentu viz 4.2.4 Překlad reálií), v textu častěji nazývaném pouhým *Tribunal*. Kromě kontextově synonymních vyjádření *pomocný orgán*, *soudní orgán*, *orgán* se v tomto případě nabízelo překladové řešení *Soud*, k němuž jsem také v rámci snazší srozumitelnosti a přehlednosti textu často přistupovala. Na tomto místě bych ráda upozornila, že tento zásah lze vypožorovat i v rámci oficiálních verzí překladů právních textů databáze EUR-Lex.

4.2.4 Překlad reálií

Významnou složku výchozího textu představují názvy orgánů a institucí, nejrůznějších organizací, ale také pojmenování soudních funkcí, titulů smluv a úmluv.

Nejprve se zaměřím na první z uvedených problematik. Obecně lze říci, že orgány, instituce, organizace a asociace, o nichž se v textu pojednává, jsou trojího původu – francouzského, „evropského“ (ve smyslu Evropských společenství, resp. Evropské unie) a „mimoevropského“. Převod reálií „evropského“ a „mimoevropského“ původu nepředstavoval při tvorbě tohoto překladu větší problém – jedná se výlučně o názvy, které již mají svůj ustálený ekvivalent v českém prostředí a o jejichž existenci (popřípadě i činnosti) je domácí čtenář poučen (*Le Parlement européen – Evropský parlament*, *l'Association européenne de libre échange – Evropské sdružení volného obchodu*, *la Cour suprême [des États-Unis] – Nejvyšší soud [Spojených států amerických]*). V případě francouzských reálií (soudních orgánů) jsem takovou čtenářskou presupozici neměla, proto jsem se na některých místech rozhodla explicitovat pomocí poznámky pod čarou – tento zásah se netýkal soudních orgánů, u nichž již samotný český název výstižně vyjadřuje jejich funkci (*Cour de Cassation – Kasační soud*, *cour d'appel – odvolací soud*).

Francouzská realita se v textu objevuje také v označení soudních funkcí, z nichž některá v české terminologii nemají jednoznačný ekvivalent. Tento problém představuje především pojem *le magistrat*, který podle Gérarda Cornu (2007) v užším smyslu označuje jakoukoli osobu náležející k soudním orgánům a mající pravomoc soudit (*magistrat du siège*) nebo požadovat spravedlnost ve jménu státu (*magistrat du parquet*). Ve většině případů o adekvátním překladu tohoto výrazu rozhodl kontext, jednou bylo nezbytné přistoupit k taxativnímu vyjmenování funkcí, které tento pojem zahrnuje (*Par la suite, la France a*

toujours désigné des magistrats, VT: 17 – *Všichni soudci, jež Francie následně jmenovala, byli advokáty, soudci nebo státními zástupci*, TP: 16).

K explicitaci pomocí vnitřní vysvětlivky jsem se uchýlila také při překladu adjektiva *judiciaire*, které český právní jazyk neobsahuje, a to v důsledku odlišné organizace právního systému a faktické neexistence této kategorie.

Na tomto místě bych ráda připomněla, že mnohé české verze dokumentů v databázi EUR-Lex (ale také oficiální stránky Soudního dvora) uvádějí názvy orgánů a funkcí v jejich původní, francouzské podobě (např. *člen Conseil d'État*, *soudce Tribunal de grande instance*, *jmenován maître des requêtes*). Ve svém překladu jsem se však této tendence nedržela – s ohledem na čtenáře a v souladu s informativní funkcí textu jsem názvy těchto reálií převáděla do češtiny. Obdobné důvody mě přiměly také k volbě spojení *Soud prvního stupně* pro označení *Tribunal de première instance* – výraz *Tribunál*, uváděný i v závazných textech na EUR-Lex a oficiálních internetových stránkách Soudního dvora, jsem zamítla z důvodu nedostatečné transparentnosti a jednoznačnosti.

Na závěr tohoto oddílu věnovanému problematice překladu reálií stručně pojednám o převodu názvů úmluv, zmiňovaných v úvodní kapitole výchozího textu. Autoři zde uvádějí názvy čtyř úmluv, jež členské státy uzavřely mimo rámec Evropských společenství, v některých případech však jejich oficiální název poněkud zjednodušují. K převodu názvů těchto úmluv do češtiny se nabízely dvě možnosti – uvést oficiální označení úmluv v češtině a učinit tak zadost odborné stránce textu, nebo postupovat stejným způsobem jako autoři a přizpůsobit název příjemci textu. Na základě překladatelské analýzy jsem se rozhodla pro druhou z uvedených variant, názvy těchto právních aktů jsou tedy v textu překladu uvedeny v jejich upraveném, nikoli oficiálním znění.

4.2.5 Překlad citací

Výchozí text je bohatě prokládán citacemi klíčových pasáží z významných právních textů spravujících chod Soudního dvora. V naprosté většině případů se jedná o citace z již zmiňovaného Konsolidovaného znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie, které je k dispozici v internetové databázi EUR-Lex. Překlad citací, jež přinášejí konkrétní početní údaje a jsou tedy závislé na aktuálním složení Evropské unie, vycházel ze starších verzí Smlouvy, rovněž dostupných v rámci této databáze.

Při převádění citace ze Smlouvy o ESUO jsem využila internetového portálu Euroskop, EUR-Lex totiž české znění tohoto dokumentu neobsahuje.

V jednom případě jsem z jazykových důvodů provedla nezbytnou úpravu citace, a to sjednocením čísla u substantiv („*zcela nestranně a podle svého nejlepšího svědomí a že budou zachovávat tajnost porad Soudního dvora*“, *načež se slavnostně zavazují, že budou „během výkonu své funkce i po jejím skončení zachovávat povinnosti vyplývající z jejich funkce, zejména povinnost čestného a zdrženlivého jednání při přijímání některých funkcí nebo některých výhod po tomto skončení funkce*“, TP: 18). Autoři výchozího textu v tomto případě využili neosobních konstrukcí francouzštiny, použitých v oficiálním znění Smlouvy, a velmi těsně propojili dvě citace, které na sebe v tomto právním textu bezprostředně nenavazují (« *en pleine impartialité et en toute conscience et de ne rien divulger du secret des délibérations* », *et prennent ensuite l'engagement solennel de « respecter, pendant la durée de leurs fonctions et après la cessation de celles-ci, les obligations découlant de leur charge, notamment les devoirs d'honnêteté et de délicatesse quant à l'acceptation, après cette cessation, de certaines fonctions ou de certains avantages* », VT: 19).

Také francouzští autoři se na jednom místě od přesného znění citace odchylují, a to hned dvojnásobným způsobem: příčestí přítomné uvedené ve Smlouvě ve svém textu ze syntaktických důvodů nahrazují infinitivem, spojení *l'exercice de hautes fonctions juridictionnelles* zjednodušují a zmiňují se o *l'exercice de fonctions juridictionnelles* (VT: 22). Při překladu této citace jsem byla nucena provést změnu morfologického tvaru adjektiva (podobným zásahem jako autoři při první ze zmíněných úprav), a to vzhledem k rozdílným podmětům ve výchozím textu a znění Smlouvy. V případě druhé z úprav jsem se rozhodla postupovat stejným způsobem jako autoři výchozího textu – citaci jsem tedy rovněž zjednodušila (*výkonu soudních funkcí*, TP: 20).

4.2.6 Věcné chyby v původním textu

Při studiu paralelních dokumentů z oficiálních stránek Soudního dvora Evropské unie a databáze EUR-Lex jsem zjistila, že ve výchozím textu je chybně uvedeno křestní jméno jednoho ze soudců, Adolpha Touffaita. Autoři se zmiňují o *M. Robert Touffait* (VT: 17) – absence tohoto jména v databázích týkajících se činnosti daného orgánu a značný výskyt jména Adolphe Touffait (mj. i v přehledu bývalých soudců Soudního dvora:

http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_9606/?hlText=b%C3%BDval%C3%AD+%C4%8Dlenuv%C3%A9) mě nicméně přivedly k závěru, že se jedná o chybu, již jsem se rozhodla v textu překladu korigovat (*Adolphe Touffait*, TP: 16).

Další nepřesnost jsem zaznamenala ve třetím oddílu první kapitoly („Předseda“), a to rovněž v pasáži psané *petitem*, věnované výčtu bývalých předsedů. Vinou nepozornosti či nedostatečné korektorské péče došlo ve výchozím textu k deformaci jména, britský soudce *Lord Mackenzie Stuart* (TP: 19) je v textu zmíněn coby *Lord Mackenzie Stuar* (VT: 21). Výše zmíněným způsobem jsem ověřila, že se skutečně jedná o chybu v původním textu a přistoupila k její opravě (viz uvedený internetový zdroj).

4.2.7 Rozdílné konvence

Psaní jmen a příjmení soudců a dalších pracovníků Soudního dvora bylo přizpůsobeno českému úzu. Na rozdíl od francouzštiny, jež ve výčtech uvádí pouze zkratku oslovení a příjmení osoby (*MM. Lagrange, Gand, Dutheillet de Lamothe, Mayras*, VT: 17), se v češtině obvykle používá počáteční písmeno křestního jména a celé příjmení (*M. Lagrange, J. Gand, A. L. Dutheillet de Lamothe, H. Mayras*, TP: 17). V důsledku odlišné konvence jsem tedy při vytváření překladu v některých případech musela dohledávat křestní jména dotčených osob – jako zdroj informací mi posloužily již zmíněné internetové stránky Soudního dvora.

4.3 Typologie překladatelských postupů

4.3.1 Transpozice

Transpozice představuje jeden ze základních překladatelských postupů, kterých se v překladech mezi češtinou a francouzštinou využívá. V následujícím oddílu uvádím jen některé typy transpozic, jež jsem při své práci prováděla.

Nejprve se stručně zmíním o slovně-druhovém transpozici. V případě tohoto překladu jsem nejčastěji transponovala francouzské substantivum, a to zejména adjektivem (*facteurs de production – výrobní činitelé, règlement de procédure – jednací řád, formation de jugement – soudní kolegium*) a slovesem (*Il en est résulté une augmentation du nombre d'affaires en attente*, VT: 7 – *V důsledku toho vzrostl počet případů čekajících na projednání*,

TP: 10). V menší míře jsem přistupovala k transpozici infinitivu českým podstatným jménem slovesným (*L'activisme [...] aboutissait souvent à restreindre leur marge de manoeuvre*, VT: 6 – *aktivní přístup [...] vedl k omezení pole jejich působnosti*, TP: 10).

Při syntaktické transpozici dochází k tomu, že větný člen jazyka výchozího je v jazyce cílovém vyjádřen vedlejší větou (*De ce point de vue il est tout à fait impossible de comprendre le processus d'intégration européenne sans tenir compte du rôle déterminant qu'y joue la Cour de justice*, VT: 6; *Z tohoto hlediska je zcela nemožné procesu evropské integrace porozumět, aniž bychom si uvědomili, jak důležitou roli v něm Soudní dvůr zastává*, TP: 9). Syntaktické transpozice se ovšem týkají také slovesného rodu. Jak bylo uvedeno výše (4.2.2., Úroveň syntaktická), při vytváření překladového textu jsem často přistupovala k transpozicím pasivum – aktivum (*L'immunité peut être levée par la Cour*, VT: 19 – *Soudní dvůr může svého člena imunity zbavit*, TP: 18).

4.3.2 Kontrace – diluce

Kontrace a diluce jsou překladatelské postupy sloužící k vyrovnání nestejně významové hustoty dvou jazyků. Zatímco francouzština patří mezi jazyky analytické, čeština je jazykem syntetickým, schopným derivací tvořit nová slova – je tedy zřejmé, že ke koncentraci dochází ve větší míře směrem do češtiny, k diluci pak směrem do francouzštiny (*A plusieurs reprises – několikrát, y compris – včetně, à tour de rôle – postupně, porter atteinte – ohrozit, une disponibilité et une indépendance aussi grandes que possibles – maximální nezávislost a oddanost svému úřadu, la mise en place – zavedení*).

4.3.3 Etoffement – dépouillement

Při „étouffement/dépouillement“ překladatel přidává/ubírá plnovýznamové slovo. Skladebná „výplň“ je typická pro francouzštinu („étouffement“), v češtině se častěji uplatňuje stručnější vyjádření („dépouillement“). Právě k tomuto překladatelskému postupu velmi často dochází při překladu administrativních textů a textů s právníkou tematikou – také při vytváření mého překladu bylo „étouffement/dépouillement“ vůbec nejužívanějším překladatelským postupem.

„Výplňkovými“ výrazy, k jejichž eliminaci jsem při překladu přistupovala, byla především přičestí přítomná a minulá. K vyjádření francouzských spojení s participiem jsem využívala českých předložek (*la mise en place d'une Union économique et monétaire comportant une monnaie unique*, VT: 9 – *zavedením Hospodářské a měnové unie s jednotnou měnou*, TP: 11) nebo, častěji, bezpředložkových pádových spojení dvou substantiv (*l'instance*

compétente pour juger les magistrats appartenant à la plus haute juridiction nationale, VT: 19 – *soud, který je příslušný k trestnímu řízení proti soudcům nejvyšších soudních instancí v tomto členském státě*, TP: 18; *La qualité des décisions rendues par la Cour et le Tribunal de première instance*, VT: 13 – *Povaha rozhodnutí Soudního dvora a Soudu prvního stupně*, TP: 13; *une expérience politique importante, acquise à travers les fonctions de ministre et de député*, VT: 17 – *bohatá politická zkušenost bývalého ministra a poslance*, TP: 16). V jednom případě jsem participiální výraz převedla příslovečnou spřezkou (*les particularités [...] qui, prises ensemble, suscitent moins de 2 % du [...]*, VT: 11 – *zvláštních případech, [...] dohromady totiž nepředstavují ani 2 % [...]*, TP: 12).

Předložkou nebo pádovým spojením jsem překládala také některá složitější předložková sousloví francouzštiny (*Cette possibilité a été utilisée récemment à propos de la Convention Europol et de la Convention relative à la protection des intérêts financiers de la Communauté*, VT: 10 – *Tato situace v nedávné době nastala při výkladu Úmluvy o Europolu a Úmluvy o ochraně finančních zájmů Evropských společenství*, TP: 12; *à l'occasion de l'adhésion du Danemark* VT: 14 – *Přistoupením Dánska*, TP: 13).

4.3.4. Modulace

Modulace neboli změna úhlu pohledu se na úrovni lexika nejčastěji projevuje antonymickým vyjádřením (*les textes en cause sont clairs*, VT: 25 – *není pochyb nad zněním právních textů*, TP: 22). Odlišný přístup k realitě se však může týkat i větné struktury (*Ces considérations ne doivent pas être négligées dans le débat relatif au nombre idéal de juges*, VT: 14 – *V diskusích o ideálním počtu soudců by těmito hlediskům měla být věnována náležitá pozornost*, TP: 14). Syntaktické modulace jsou často doprovázeny významnějšími zásahy do struktury celé věty (*Une telle procédure, qui pourrait conduire les candidats à devoir se prononcer par avance sur un certain nombre de questions contentieuses ne paraît guère compatible avec les devoirs d'indépendance et de réserve qui s'imposent aux juges*, VT: 15 – *V takovém případě by však uchazeči mohli být vyzváni k vyjádření svého názoru na jisté sporné otázky, což by bylo v rozporu s požadavky zdrženlivost a nezávislosti, jež se na soudce vztahují*, TP: 14; *L'idée n'est pas neuve puisque, dès 1974, la Cour avait suggéré qu'une juridiction fût spécialement créée pour [...]*, VT: 6 – *Úvahy o zřízení pomocného orgánu se objevily již v minulosti. Soudní dvůr totiž od roku 1974 navrhoval, aby byl vytvořen soud, který [...]*, TP: 10).

5 Závěr

Cílem této práce bylo vytvořit překlad francouzského textu *La Cour de justice des Communautés européennes* a komentář tohoto překladu. Při vytváření českého textu jsem vyrovnávala rozdíly v jazykové a mimojazykové realitě obou kultur, zároveň jsem se však snažila zachovat stylistický charakter původního textu i jeho komunikační funkci. Abych zabránila výskytu interference na některé z komunikačních rovin, přistupovala jsem v některých případech k volnému překladu či explicitaci. Mou ambicí bylo vytvořit text, jehož účinek na českého příjemce bude stejný jako v případě originálu.

Náročnost tohoto překladu spočívala zejména ve značné terminologické nasycenosti výchozího textu a jeho syntaktické zhuštěnosti. Ekvivalentní převod odborných výrazů vyžadoval podrobné seznámení s některými významnými právními dokumenty, komplexní syntax jsem na některých místech „zprůhledňovala“ a „rozštěpovala“. Při překladu bylo také nezbytné zaujmout jednotné stanovisko k problematice převodu reálií, tak aby nedošlo ke zkreslení skutečnosti ani ke ztrátě srozumitelnosti textu v českém prostředí.

Tato bakalářská práce mi umožnila zdokonalit se v praktických překladatelských dovednostech, důkladně reflektovat jednotlivé fáze překladatelského procesu a seznámit se s některými úskalími této činnosti. Díky této práci jsem měla možnost nahlédnout na činnost překladatele z mnoha zajímavých, dosud neznámých hledisek.

6 Bibliografie

6.1 Primární literatura

- MOUTON, Jean-Denis; SOULARD, Christophe. *La Cour de justice des Communautés européennes*. 1. vyd. Paris: Presses Universitaires de France, 2008. s. 3–28. ISBN 2-13-049060-3.

6.2 Sekundární literatura a internetové zdroje

- CORNU, Gérard. *Vocabulaire juridique*. 8 upr. vyd. Paris: Presses Universitaires de France, 2007. 986 s. ISBN 978-2-13-0559863.
- HENDRICH, Josef; RADINA, Otomar; TLÁSKAL, Jaromír. *Francouzská mluvnice*. 3. přeprac. vyd. Plzeň: Fraus, 2001. 700s. ISBN 80-7238-064-8.
- KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; RUSÍNOVÁ, Zdeňka. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: NLN, 1995. 799s. ISBN 978-80-7106-980-5.
- KARZEL, Daniel. *Evropský soudní dvůr: praktická příručka*. Praha: ASPI, 2006. 492 s. ISBN 80-7357-201-X.
- LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 3. vyd. Praha: nakl. Ivo Železný, 1998. 386s. ISBN 80-237-3539-X.
- RIEGEL, Martin; PELLAT, Jean-Christophe; RIOUL, René. *Grammaire méthodique du français*. Paris: Presses Universitaires de France, 2009. 1107s. ISBN 978-2-13-055984-9.
- ŠABRŠULA, Jan. *Teorie a praxe překladu*. Ostrava: Ostravská univerzita Ostrava, 2000. 142s. ISBN 80-7042-567-9.
- TICHÝ, L.; ARNOLD, R.; SVOBODA, P.; ZEMÁNEK, J.; KRÁL R. *Evropské právo*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 928 s.
- CURIA. *Cour de justice de l'Union européenne* [online]. Cour de justice de l'Union européenne. [Cit. 5.3.2011 – 25.5.2011]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/>
- EUR-Lex. *L'accès au droit de l'Union européenne* [online]. European Union. [Cit. 5.3.2011 – 25.5.2011]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/fr/index.htm>>

- *Euroskop.cz. Věcně o Evropě.* [online]. OEZ Úřadu vlády ČR. [Cit. 1.3.2011 – 25.5.2011]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/>>

6.3 Slovníky a internetové jazykové zdroje

- LARIŠOVÁ, Markéta. *Francouzsko-český česko-francouzský právní slovník.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 308 s. ISBN 978-80-7380-111-3.
- PALA, Karel; VŠIANSKÝ, Jan. *Slovník českých synonym.* 3 dopln. vyd. Praha: NLN, 2008. 479s. ISBN 978-80-7106-450-3.
- SVOZILOVÁ, Naďa; PROUZOVÁ, Hana; JIRSOVÁ, Anna. *Slovník slovesných, substantivních a adjektivních vazeb a spojení.* Praha: Academia, 2005. 579s. ISBN 80-200-1310-5.
- TICHÝ, Luboš a kol. *Čtyřjazyčný slovník práva Evropských společenství.* 2. upr. vyd. Praha: Linde a.s., 1999. 230 s. ISBN 80-7201-151-0.
- *EUR-Lex. L'accès au droit de l'Union européenne* [online]. European Union. [Cit. 5.3.2011 – 25.5.2011]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/fr/index.htm>>
- *Internetová jazyková příručka* [online]. 2008. Jazyková poradna ÚJČ AV ČR. [Cit. 5.3.2011 – 25.5.2011]. Dostupné z: <<http://prirucka.ujc.cas.cz/>>

7 Příloha: text originálu (La Cour de justice des Communautés européennes)